

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma / sairaanhoitaja

Salla-Mari Tuomala & Sanna Tuominen

SIVARISTA LEGIOONALAISEKSI

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

TUOMALA, SALLA- MARI &

TUOMINEN, SANNA

SIVARISTA LEGIOONALAISEKSI

Opinnäytetyö

62 sivua + 10 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Ari Vesanen

Toimeksiantaja

Voi hyvin nuori! -hanke

Joulukuu 2012

Avainsanat

siviilipalvelus, legioonalaiset, sosialisatio

Opinnäytetyössä aiheena on, miksi osa siviilipalvelusmiehistä ei lähde suorittamaan työpalvelustaan ulkopuoliseen palveluspaikkaan, vaan jää työskentelemään siviilipalveluskeskukseen. Niitä kutsutaan legioonalaisiksi. Lisäksi halutaan saada tietoa legioonalaisten välisestä sosiaalistumisesta ja hyvinvoinnista.

Tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen tutkimus, joka on toteutettu teemahaastatteluna ryhmähaastattelun tavoin. Haastateltavia ryhmiä oli yhteensä viisi. Ensimmäisessä haastattelussa maaliskuussa 2011 oli kaksi viiden hengen ryhmää, huhtikuussa pidettävässä toisessa haastattelussa kaksi neljän hengen ryhmää ja viimeisessä haastattelussa toukokuussa vain kaksi haastateltavaa. Kaikki vastaajat haastateltiin Lapinjärven siviilipalveluskeskuksessa.

Haastateltujen mukaan suurin syy legioonalaisten määrän kasvuun on ulkopuolisten työpalveluspaikkojen vähyys verrattuna siviilipalvelusmiesten määrään. Osalla syyt legioonaan jäämiseen ovat periaatteellisia, kuten esimerkiksi se etteivät he halua oppia käyttämään asetta ja tappamaan. Osa haastatelluista painotti käytännöllisiä syitä, kuten siviilipalveluksen hyödyllisyyttä itselleen ja valtiolle. Sosialisatio on myös yksi tärkeimmistä syistä legioonaan jäämiseen. Tutkimuksessa nousi esille myös ympäristön viihtyvyyden vaikutus legioonaan jäämiseen syyksi.

Haastateltavat eivät pidä armeijaa tärkeänä isänmaata ajatellen. Legioonalaisten mukaan armeijassa ei opeteta isänmaan puolustamista, vaan tappamista. Legioonalaiset eivät myöskään pidä ajatuksesta, että heitä käsketään toimia tietyllä tavalla tietyssä tilanteessa. Jos ulkopuolista palveluspaikkaa ei ole siviilipalveluksen alkaessa, henkilökunnan tulisi auttaa heitä heti paikan saamisessa. Viimeisenä johtopäätöksen voidaan todeta, että legioonalaiset tottuvat koulutuskeskuksen toimintaan; heidän on helppo olla siellä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Health Care

TUOMALA, SALLA- MARI

TUOMINEN SANNA From a Person Undergoing Civil Service to a Legionary
(SIVARISTA LEGIOONALAISEKSI)

Bachelor's Thesis	73 pages + 10 pages of appendices
Supervisor	Ari Vesanen, Senior lecturer
Commissioned by	Voi hyvin nuori! -project
December 2012	
Keywords	Civil Service, legionaries, socialization

The aim of this study is to find out why those draftees called legionaries decide to stay in the Civil Service center. We also want to get more information of the socialization and wellbeing of this group.

We use a qualitative research method named theme interview. We interviewed legionaries in five separate groups each consisting of five draftees. The first two interviews were carried out in March 2011, the third and the fourth in April 2011 and the last two draftees were interviewed in May 2011. All of these interviews were carried out in Lapinjärvi Civil Service Center.

According to the interviews the main reason for the increasing number of legionaries is the fact we have not enough other normal workplaces to suitable for them. Some legionaries have principal reasons such as they do not want to learn to use weapons or to be trained to kill. Some think it is useful for the government and themselves in the future. Social relationships and the environment are also reasons to remain as legionaries.

The legionaries usually consider army as something not so important for their fatherland. They think the army does not teach how to protect the community but how to kill. They also do not like the idea of being told to do something mechanically in certain situations. The staff should encourage the legionaries to seek for jobs outside the Civil Service Center. The final conclusion is that the legionaries easily get used to the Civil Service Center and they enjoy being there.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	VOI HYVIN NUORI! -HANKE	7
	2.1 Hankkeen tavoite	7
	2.2 Opinnäytetyön tavoite	8
3	NUOREN AIKUISEN HYVINVOINTI	9
	3.1 Hyvinvoinnin määrittely	9
	3.2 Nuoruus	11
	3.3 Nuorten aikuisten miesten hyvinvointi Suomessa	12
	3.4 Sosialisaatio	14
	3.5 Syrjäytymisen määrittely	16
	3.6 Nuorten miesten syrjäytyminen	18
4	SIVIILIPALVELUS	20
	4.1 Taustaa siviilipalveluksesta	20
	4.2 Siviilipalveluskeskus	22
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
	5.1 Kvalitatiivinen lähestymistapa	23
	5.2 Teemahaastattelu	24
	5.3 Ryhmähaastattelu	26
	5.4 Tutkimusprosessi	27
	5.5 Tutkimusongelmat	29
	5.6 Haastattelumme Lapinjärvellä	31
6	SISÄLLÖNANALYYSI	32
7	TULOKSET	35
	7.1 Siviilipalvelus armeijan sijaan	35
	7.2 Tietoisuus legioonalaisuudesta	38

7.3 Peruskoulutusjaksolaisten suhtautuminen legioonalaisiin	42
7.4 Odotukset legioonalaispalveluksesta	45
7.5 Legioonalaisuuden vaikutus tulevaisuuteen	47
8 TULOSTEN ANALYYSI	48
9 POHDINTA	51
10 LUOTETTAVUUS	54
11 LÄHDEKRITIIKKI	56
LÄHTEET	57
LIITTEET	
Liite 1. Teemahaastattelurunko	
Liite 2. Suostumuslomake	
Liite 3. Tutkimustaulukko	

1 JOHDANTO

Joka vuosi noin 2500 asevelvollista valitsee palvelusmuodokseen siviilipalveluksen varusmiespalveluksen sijasta. Tämä luku vastaa seitsemää prosenttia koko miesikäluokasta. Yli 60 % siviilipalvelusvelvollisista on ensin aloittanut asepalveluksen, jonka on keskeyttänyt ja tämän jälkeen siirtynyt siviilipalvelukseen. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 20.)

Siviilipalveluksen aloittaneista vuosittain joka kymmenes keskeyttää palveluksen. Siviilipalvelukseen hakeutui vuonna 2008 yhteensä 2472 miestä, joista 299 keskeytti palveluksen 28 päivää kestävästä peruskoulutusjakson aikana Lapinjärven koulutuskeskuksessa. (Appelqvist-Schmidlechner, Henriksson, Parkkola, Stengård & Upanne.2008b, 4263- 4264.)

Siviilipalvelusvelvollisella tarkoitetaan henkilöä, joka on hyväksytty suorittamaan siviilipalvelusta. Siviilipalvelusvelvollinen on myös asevelvollinen, jonka vakaumukselliset syyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuuslaissa määriteltyä asevelvollisuutta tai hän valitsee siviilipalveluksen käytännön syistä. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 24.)

Lapinjärven siviilipalveluskeskus on yksi Voi hyvin nuori! -hankkeessa mukana olevista yhteistyökumppaneista. Teemme opinnäytetyömme kyseiseen hankkeeseen. Keräämme aineiston temahaastattelulla ja kohderyhmämme on legioonalaiset.

Legioonalaisilla tarkoitetaan siviilipalveluskeskukseen työpalvelusta suorittamaan jääneitä siviilipalvelusmiehiä. Haastattelulla pyrimme selvittämään, miksi osa siviilipalvelusmiehistä ei suorita palvelustaan siviilipalveluskeskuksen ulkopuolella. Mietimme myös, vaikuttaako legioonalaisuuteen, ettei heillä ole aiempaa työkokemusta eli onko legioonalaisilla riittäviä taitoja tai edellytyksiä edes hakea ulkopuolista palvelupaikkaa.

Meille ehdotettiin kyseistä aihetta, ja päädyimme siihen, koska emme tienneet etukäteen mitään legioonalaisista tai mitä ylipäätänsä legioonalaisuudella tarkoitetaan.

Kiinnostuimme aiheesta, koska se tukee nuorten miesten hyvinvointia ja on osa tärkeää ja suurta hanketta. Lisäksi opinnäytetyömme aiheesta ei ole aiempaa tutkittua tietoa, mikä luo oman haasteensa opinnäytetyön tekemiselle. Tutkimuksellamme tule-

me saamaan ainutkertaista tutkimustietoa, jota ylemmät tahot voivat mahdollisesti hyödyntää.

Mietimme myös kuinka esimerkiksi sosialisatiota voitaisiin hyödyntää sairaanhoitajan työssä. Hoitotyössä on tärkeää eri ammattiryhmien välillä tapahtuva socialisaatio, jotta yhteistyö sujuisi ongelmitta ja potilas saisi parasta mahdollista hoitoa. Toisaalta socialisaatio on tärkeää hoitajan henkisen hyvinvoinnin kannalta.

2 VOI HYVIN NUORI! -HANKE

2.1 Hankkeen tavoite

Kymenlaaksossa on alettu kiinnittämään huomiota nuorten hyvin - ja pahoinvointiin. Tämän vuoksi on käynnistetty Voi hyvin nuori! -tutkimus- ja kehittämishanke. Hanke tutkii kymenlaaksolaisten 16—29 -vuotiaiden hyvin - ja pahoinvoinnin syitä ja seurauksia. Hankkeella halutaan edistää nuorten hyvinvointia ja vähentää heidän syrjäytymistään. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun lisäksi hankkeeseen kuuluvat Kotkan, Kouvolan ja Haminan kaupungit, Siviilipalveluskeskus, Itä-Suomen sotilaslääni, Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys, Sotek sekä Tekes. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2010.)

Nuorten aikuisten hyvinvointi on keskeinen asia tulevaisuuden yhteiskuntaa ajatellen. Syrjäytymisen polut tunnetaan, mutta hyvinvoinnin rakenteista ollaan vähemmän selvillä. Tätä varten tarvitaan yhä enemmän tietoa nuorten aikuisten identiteeteistä ja elämäntyyleistä, jotta sosiaali- ja terveystalvelut voisivat paneutua entistä syvemmin asiakkaiden tarpeisiin. Juuri näistä syistä Voi hyvin nuori! -hankkeessa tutkitaan nuorten aikuisten elämäntyylejä, hyvinvoinnin ja integraation sekä pahoinvoinnin ja syrjäytymisen rakenteita. Lisäksi hankkeessa arvioidaan ja kehitetään keinoja hyvinvoinnin lisäämisen ja pahoinvoinnin ehkäisyyn nuorten aikuisten keskuudessa. (Tekes 2010.)

Voi hyvin nuori! -hankkeen tavoitteena on löytää uusia ratkaisuja tukea nuorten aikuisten osallisuutta tutkimuksen ja kehittämisen keinoin. Sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmät eivät ole täysin tukeneet nuorten aikuisten hyvinvointia ja osallisuutta, joten tavoitteena on kehittää näitä järjestelmiä. Hankkeella halutaan myös kasvattaa

nuoria aikuisia koskevaa ymmärrystä, joka on olennainen osa heidän hyvinvointia. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2010.)

2.2 Opinnäytetyön tavoite

Työ- ja elinkeinoministeriö on koonnut työryhmän, jonka tarkoituksena on kehittää siviilipalvelusta. Vuoteen 2020 mennessä siviilipalveluksesta tulisi kehittää merkittävä julkisen edun mukainen voimavara. Työryhmä on nostanut useaan otteeseen työn aikana esille, että poliittinen kiinnostavuus ja ohjaus ovat todella vähäistä siviilipalveluksen osalta. Tämän vuoksi on tullut lukuisia ehdotuksia siviilipalveluksen kehittämiseksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, 11.)

Työryhmä toteaa Siviilipalvelus 2020 -raportissa, että siviilipalveluksesta on saatavissa erittäin vähän tutkittua tietoa. Kehittämistyötä varten tarvitaan systemaattista tutkimustietoa tulevaisuudessa. Olemme myös havainneet tämän edellä mainitun asian työtä tehdessämme. Yksi tärkeimmistä työmme tavoitteista on antaa tutkittua tietoa siviilipalveluskeskukselle siitä, miksi osa siviilipalvelusmiehistä jää suorittamaan työpalvelustaan Lapinjärvelle. Toivomme, että työryhmä voisi hyötyä opinnäytetyöstämme siviilipalveluskeskuksen kautta. Pidämme tätä tärkeänä, koska työryhmä harkitsee luopumista siitä, että palveluspaikattomat siviilipalvelusmiehet suorittavat työpalvelua Lapinjärven koulutuskeskuksessa. Työryhmä on myös esittänyt, että jatkossa siviilipalveluskeskus määräisi työpalvelupaikan niille, jotka eivät itse sitä pysty järjestämään. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, 11 - 12.)

Opinnäytetyömme tavoitteet:

- 1) Antaa tutkittua tietoa siviilipalveluskeskukselle siitä, miksi osa siviilipalvelusmiehistä jää suorittamaan työpalvelustaan Lapinjärvelle
- 2) Antaa tietoa yleisesti Lapinjärven siviilipalveluskeskuksesta ja sen toiminnasta kohderyhmän mielipiteiden avulla
- 3) Antaa tietoa legioonalaisten välisestä sosiaalistumisesta
- 4) Halutaan saada tietoa legioonalaisten hyvinvoinnista ja viihtymisestä Lapinjärven koulutuskeskuksessa

Tavoitteenamme on yleisesti antaa tietoa Lapinjärven siviilipalveluskeskuksesta ja sen toiminnasta legioonalaisten mielipiteiden avulla, koska näiden tietojen avulla siviilipalveluskeskus ja ylemmät tahot pystyisivät kehittämään siviilipalvelusta toimivammaksi. Opinnäytetyöllämme haluamme antaa tietoa legioonalaisten välisestä sosiaalisuudesta, mikä vaikuttaa osaltaan siihen, että he jäävät suorittamaan työpalvelusta Lapinjärvelle. Lisäksi tavoitteenamme on saada tietoa legioonalaisten hyvinvoinnista ja viihtymisestä.

3 NUOREN AIKUISEN HYVINVOINTI

3.1 Hyvinvoinnin määrittely

Hyvin- ja pahoinvointi eivät ole saman jatkumon eri ääripäitä. Psykologi Keyes kuvaa korkeaa hyvinvointia nimityksellä ”kukoistaminen” (flourishing) ja käyttää matalasta hyvinvoinnista termiä ”riutuminen” (languishing). Kukoistamisella hän tarkoittaa tilaa, jossa ihmisen tunteet elämäänsä kohtaan ovat positiivisia. Tässä tilassa ihminen toimii hyvin sekä psykologisesti että sosiaalisesti. Riutumisella tarkoitetaan masennusta yleisempää ilmiötä, jossa yksilö ei koe positiivisia tunteita. Hän ei pysty toimimaan psykologisesti tai sosiaalisesti, mutta hän ei kuitenkaan kärsi masennuksesta tai muista mielenterveysongelmista. (Kokko & Korkalainen 2008, 261.)

Hyvinvoinnille ei voida antaa yhtä tyhjentävää määritelmää, joten sitä on lähestytty monin eri tavoin psykologianalan tutkimuksissa (Marski 1996, 12). Alalla käytetään useita eri käsitteitä. Käsitteet pohjautuvat erilaisiin näkemyksiin tai teorioihin, esimerkiksi millaisia asioita hyvinvointiin tai onnellisuuteen kuuluu, ja miten voidaan mitata kuka on onnellinen tai voi hyvin. (Kokko & Korkalainen 2008, 262.)

Hyvinvoinnissa on psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Näihin tekijöihin vaikuttavat yksilölliset tekijät (perimä), sosiaaliset tekijät (perhe ja ystävät), yhteiskunnan rakenteelliset tekijät (koulutus- ja työmahdollisuudet) sekä kulttuuriset arvot (Ranta 2010, 435; Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos 2006). Tavoitteena on ollut edistää näitä ulottuvuuksia ihmisten hyvinvointia ajatellen (Ojanen 2009, 17 - 18). Näiden ulottuvuuksien lisäksi hyvinvointia käsittää subjektiivinen hyvinvointi, joka on ollut hallitsevana käsitteenä hyvinvoinnin tutkimuksissa jo 1950-luvulta lähtien. Subjektiivinen hyvinvointi käsitetään yksilön omaksi arvioksi elämänsä laadusta erotuksena kuitenkin objektiivisemmin mitattavista asioista, esimerkiksi terveydentilasta, koulu-

tuksesta, tulotasosta tai ammatista. Subjektiiviseen hyvinvointiin kuuluvat lisäksi ihmisten arviot siitä kuinka paljon positiivisia (mm. ilon, tyytyväisyyden ja kiitollisuuden) ja negatiivisia mielialoja he ovat tietyn ajanjakson aikana kokeneet. Lisäksi subjektiivisen hyvinvoinnin ajatellaan mittaavan onnellisuutta. (Kokko & Korkalainen 2008, 262 - 263; Marttinen & Salmela-Aro 2010, 413.)

Ihminen kuvaa psyykkistä hyvinvointia tilana, jossa hänen tunteet elämäänsä kohtaan ovat positiivisia. Lisäksi ihminen toimii hyvin sekä psykologisesti että sosiaalisesti. Psykkinen hyvinvointi rakentuu kuudesta eri ulottuvuudesta. Ensimmäiseksi ihminen hyväksyy itsensä. Hänellä on positiivinen asenne itseensä, ominaisuuksiinsa ja menneisyyteensä. Ihminen hallitsee myös positiiviset suhteet toisiin ihmisiin. Lisäksi hän on itsenäinen, osaa säädellä omaa käyttäytymistään ja hänellä on kyky vastustaa sosiaalista painetta. Ihminen kykenee ohjaamaan ja hallitsemaan ympäristöä ja käyttää hyväksi ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia. Elämällä on päämääriä, nykyisellä ja menneellä elämällä on tarkoituksensa ja suuntansa. Viimeisenä ulottuvuutena on henkilökohtainen kasvu, jossa ihminen tuntee kehittymistä ja on avoin uusille kokemuksille sekä omien kykyjensä toteuttamiselle. (Kokko & Korkalainen 2008, 263.)

Yhteiskuntateorioiden pohjalta hyvinvoinnin tutkimukseen on liittynyt myös sosiaalinen hyvinvointi. Sosiaalisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan sitä, millaisiksi ihmiset arvioivat suhteensa toisiinsa, yhteisöönsä ja omaan asuinalueeseensa. Sosiaalinen hyvinvointi sisältää viisi ulottuvuutta. Ensimmäisenä sosiaalinen yhtenäisyys; ihminen näkee sosiaalisen elämän merkityksellisenä ja ymmärrettävänä. Ihminen pystyy sosiaalisesti toteuttamaan itseään ja näkee yhteiskunnan kasvun mahdollisuutena. Hän kokee yhteiskunnan hyväksyneen hänet ja tuntee kuuluvansa yhteiskuntaan. Toiset ihmiset hyväksyvät hänet sellaisena kuin hän on, ja hän kokee itsensä yhteiskunnalle hyödylliseksi. (Edellä mainittu 2008, 263.)

Fyysinen hyvinvointi vaikuttaa yksilön kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Tämä hyvinvoinnin osa-alue muodostuu fyysisestä suorituskyvystä, terveydentilasta ja elintavoista. Kaikenlaisen liikkumisen arvostaminen ja terveiden elintapojen omaksuminen katsotaan kuuluvaksi fyysiseen hyvinvointiin. (Partala 2009, 16.)

Fyysisellä hyvinvoinnilla käsitetään kaikki sairauksien hoidossa tarvittavat apuvälineet, ratkaisut tai fyysistä oloa helpottavat tekijät. Fyysinen hyvinvointi rakentuu riit-

tävän liikunnan, ravinnon ja levon sekä fyysistä oloa helpottavien tekijöiden varaan. (Fyysinen hyvinvointi 2009.)

Muu fyysinen hyvinvointi käsittää erilaisia fysikaalisten, kemiallisten tai biologisten tekijöiden aiheuttamia vaikutuksia fyysiseen hyvinvointiin. Viime vuosikymmeninä elinympäristö on ollut kiihtyvässä muutoksessa niin sosiaalisen, yhteisöllisen, kuin fyysikaalisten ilmiöiden suhteen. Näitä ovat mm. ilmastonmuutoksen, auringonsäteilyn ja eläinkontaktienkin muutokset elinympäristössämme. (Muu fyysinen hyvinvointi 2009.) Hyvät elinolot eivät välttämättä johda hyvinvointiin ja heikot pahoinvointiin (Ranta, 2010, 435).

Kognitiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan ihmisen omaa arviota omasta elämänlaadustaan ja sitä on tutkittu elämäntyytyväisyys käsitteen avulla. Elämäntyytyväisyyden lisäksi kognitiivista hyvinvointia voidaan kartoittaa itsetuntokäsitteen avulla. (Marttinen & Salmela-Aro 2010, 414.)

3.2 Nuoruus

Perinteisesti nuoruus nähdään siirtymävaiheena lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruus pyritään jakamaan kolmeen eri jaksoon, joita ovat varhais-, keski- ja myöhäisnuoruus sekä varhaisaikuisuus. Myöhäisnuoruuden katsotaan alkavan kuudentoista ikävuoden jälkeen. (Appelqvist-Schmidlechner, Henriksson, Parkkola, Stengård & Upanne 2008a, 12.) Nuoruuden päättymisajankohta on vaikea määritellä, sillä nuoruus on pidentynyt ja sen merkitys on kasvanut (Puuronen 2006, 160 - 161). Nuoret voivat olla hyvin erilaisessa elämäntilanteessa, vaikka ovatkin saman ikäisiä. Pääsääntöisesti aikuisuuden statusta määrittelevät ikärajat ovat nousseet. (Kautonen 2003, 8.)

Viime vuosikymmeninä nuoruuteen on liitetty uusia merkityksiä, odotuksia ja toiveita. Nuoruudelle on tyypillistä nopeat biologiset, psykologiset ja sosiaaliset muutokset. Nuoruudessa identiteetin perusta on sosiaalisessa todellisuudessa. Identiteetin rakentaminen käynnistyy nuoren fyysisten muutosten seurauksena ja sen kehittyminen on yksilöllistä. (Kautonen 2003, 7.)

Myöhäisnuoruuden vaiheeseen liittyy monia muutoksia, jotka vaikuttavat myöhempään elämään, kuten ammattiin valmistumiseen, lapsuudenkodista irtautumiseen ja oman kodin perustamiseen sekä työmarkkinoille siirtymiseen. Nykyään nuoret siirty-

vät työmarkkinoille entistä myöhemmin. Edellä mainittu vaihe edellyttää huomattavaa psyykkistä työstämistä. Suomessa nuoret muuttavat kotoa jo melko varhaisessa vaiheessa. Muuttaminen onkin entisestään aikaistunut viime vuosina. Poikien varusmies-tai siviilipalvelus ajoittuu juuri tähän ajanjaksoon. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2008a, 12.)

Myöhäisnuoruudessa nuori jäsentää omia tavoitteitaan ja päämääriään. Nuorelta odotetaan sovittamista ympäristön odotuksiin, päätöksentekoa ja valintoja sekä aiempaa aktiivisempaa otetta omasta elämästä. Tämä on keskeinen siirtymäjakso, jonka aikana nuoren persoonallisuuden kehittymisen lisäksi kehitetään myös sosiaalisia, koulutuksellisia ja ammatillisia taitoja. Näillä tekijöillä vaikutetaan yksilön sosiaaliseen asemaan ja hyvinvointiin. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2008a, 12; Puuronen 2006, 162- 163.) Myöhäisnuoruus huipentuu omakohtaisen maailmankuvan ja elämänkatsomuksen luomiseen. Elämänpiirin laajentumiseen ovat vaikuttaneet minän ja minuuden vahvistuminen, jotka ohjaavat nuorta luomaan uusia vuorovaikutussuhteita uusiin ihmisiin. Saavutettua minä kokemusta kutsutaankin sosiaalisiksi minuudeksi. (Kautonen 2003, 14.)

Yhteiskunnassa nuoret nähdään sekä suojelun että moraalisen ohjailun kohteina, ympäristönsä vaikutuksille alttiina, toisten kannattelun ja suojelun tarpeessa olevina. Toisaalta nuoruuteen liitetään ajatus moraalisten rajojen koettelusta. (Määttä 2007, 25.) Vaikka aikuistumisen vaiheeseen liittyy riskejä, sisältää vaihe toisaalta positiivisia kehityksen mahdollisuuksia (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2008a, 12.) Nuoruuden huonot olosuhteet eivät loppujen lopuksi yksin määrää sitä, millaiseksi elämä kokonaisuudessa muodostuu (Martikainen 2009, 127).

3.3 Nuorten aikuisten miesten hyvinvointi Suomessa

Suomalaisen hyvinvointipolitiikan tavoitteena on turvata kaikille nuorille aikuisille tasa-arvoiset mahdollisuudet hyvinvointiin ja hyvään elämään. Keinoina tähän nähdään hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja nuorten aikuisten toimintakyvyn tukeminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä köyhyyden ja syrjäytymisen torjuminen. (Karvonen, Moisio & Vaarama 2010, 126.) Lisäksi yksi nuorten aikuisten terveyden edellytyksistä on koulutuksesta ja oppilaitosten työskentelyolosuhteista huolehtiminen. Nuorille aikuisille pyritään järjestämään erilaisia aktiviteettejä. On myös hyvin tärkeää

huolehtia ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2001, 24.)

Nuorten aikuisten hyvinvointia kuvaavat monet eri tekijät. Näitä tekijöitä ovat mm. kokemus turvallisuudesta ja onnellisuudesta, vahvat sosiaaliset siteet sekä luottamus tulevaisuuteen ja muihin ihmisiin. Nuorille aikuisille on hyvin tärkeää, että he voivat omalta osaltaan vaikuttaa elämäänsä. Heidän kohdallaan hyvinvointi voidaan mieltää henkilökohtaiseksi toimintakyvyksi. Pahoinvoinnin puute ei ole sama asia kuin hyvinvointi. (Ehrling, Haapalainen, Isolauri, Kaivosoja, Kalland, Karlsson, Laakso, Lounamaa, Melartin, Merikanto, Paloniemi, Pietikäinen, Pylkkänen, Virtanen & Wrede 2010, 5.)

Pitkällä aikavälillä alkoholin käyttö ja ennen kaikkea humalajuominen on lisääntynyt. Tupakoinnin ja alkoholin käytön muutokset ovat kulkeneet käsi kädessä. Suomalaisilla nuorilla aikuisilla niiden käyttö on paljon runsaampaa verrattuna eurooppalaisiin nuoriin. Lisäksi ylipainoisten osuus on lisääntynyt 1970-luvun lopulta lähtien. 18 - 24-vuotiaista aikuisista miehistä 31 % on ylipainoisia. Uusimpien tuloksien mukaan ylipainon kasvu on kuitenkin pysähtymässä. (Ehrling ym. 2010, 6.) Elämäntavat ja elämänhallinta ovat miehillä selvästi heikommat kuin naisilla (Karvonen 2006, 36).

Psykykinen terveys on riski- ja suojaavien tekijöiden yhteisvaikutusten tulos. Nuorten aikuisten mielenterveyshäiriöille on tunnusomaista moniongelmaisuus ja useiden häiriöiden päällekkäisyys. Häiriöt ovat heidän keskeisin terveysuhka. Erilaiset siirtymävaiheet ja elämänmuutokset ovat riskitekijöitä psyykkisille oireille. (Ehrling ym. 2010, 7.) Väestötutkimuksissa on havaittu, että 20 - 29 % aikuisväestöstä on kärsinyt edeltäneen vuoden aikana diagnostiset kriteerit täyttävästä mielenterveyshäiriöstä (Lönnqvist 2005). Vuonna 2007 kaikista mielenterveyssyistä eläkkeelle siirtyneistä oli alle 30-vuotiaita 21 %. Seitsemän vuotta aiemmin vastaava luku oli 12 %. Yhä kasvava osa nuorista aikuisista on jäämässä ilman hoitotoimenpiteitä sekä työelämän ulkopuolelle mielenterveydenhäiriön vuoksi. Suurin osa heistä ei tule saamaan tarvitsemaansa hoitoa. (Ehrling ym. 2010, 8.) Aikuistuvat nuoret tulevat jäämään hyvinvoinnin välimaastoon, sillä tämän hetkisten palvelujen avulla ei onnistuta täysin kohtaamaan aikuistumisen siirtymävaihetta. Pitää ottaa huomioon, että pelkkä keskustelu ei aina riitä, vaan on syytä kiinnittää huomiota nuorten aikuisten kokemuksiin yhteisöllisten sidosten muutoksista aikuistumisen kynnyksellä. (Suurpää 2008.) Kaikesta huolimatta

on kuitenkin muistettava, että valtaosa nuorista aikuisista miehistä on terveitä ja hyvinvoivia (Karvonen 2006, 36). Voidaan olettaa, että tämä pätee myös legioonalaisiin, mutta on kuitenkin muistettava, että suurelle osalle alkoholi ja tupakka kuuluvat heidän elintapoihinsa.

Nuorilla aikuisilla on havaittu koulutusryhmien välillä eroja koetussa terveydessä (Kestilä 2008, 89). On havaittu, mitä alempi koulutusluokka niin, sitä alhaisempi terveydentila (Cortenay 2000, 1387). Alimpaan koulutusluokkaan kuuluvista suurin osa ilmoitti terveytensä olevan keskitasoinen tai sitä huonompi (Kestilä 2008, 89,91). Lapsuudenelinelot ja ongelmat selittävät koulutusryhmien välisiä terveyseroja. Työllistyminen jakaa lapsuuden elinolojen vaikutuksia koulutusryhmien välisiin terveyseroihin. Väestöryhmien väliset erot terveydessä ja terveyskäyttäytymisessä ennustavat terveydentilan ja hyvinvoinnin eroja nuorten aikuisten sukupolven vanhetessa. Tulevaisuudessa suurimmassa vaarassa ovat nuoret aikuiset, joilla on vain perusasteen tutkinto. (Kestilä 2008, 89,91.)

Kuolleisuus kasvaa siirryttäessä ikäryhmään 15 - 19- ja 20 - 24-vuotiaisiin (Ehrling ym. 2010, 5). Nuoret miehet kuolevat huomattavasti aikaisemmin verrattuna samankäisiin naisiin. Nuorten miesten elinikä on seitsemän vuotta lyhyempi kuin naisilla. (Cortenay 2000, 1385). Vuonna 2007 nuorten miesten kuolleisuus 100 000 henkeä kohti oli 105 (Ehrling ym. 2010, 5). Kuolleisuus tapaturmiin ja väkivaltaan on Suomessa yli kolminkertainen verrattuna nuorten naisten kuolleisuuteen. Itsemurhakuolleisuus on vähentynyt vuosi vuodelta 1990-luvulta lähtien. Työelämän ulkopuolelle jääneet ja heikosti koulutetut miehet kuuluvat erityisesti riskiryhmään, ja kuolleisuus liittyy hyvin kiinteästi huono-osaisuuteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen (Appelqvist-Schmidlechner, Henriksson, Parkkola, Stengård & Upanne 2008a, 13).

3.4 Sosialisatio

Sosialisaatiota lähestytään usein psykologisista, sosiologisista ja sosiaalipsykologisista näkökulmista. Sosiaalistuminen alkaa jo syntymästä ja jatkuu koko ihmisen eliniän ajan. Sosialisatio alkaa, kun lapsi ja hänen vanhempansa ovat vuorovaikutuksessa ensimmäistä kertaa keskenään. Vuorovaikutuksen kerran alettua jokainen seuraava vuorovaikutustilanne on samalla sosialisaatiotilanne. Sosialisatio on pitkäaikainen vuorovaikutusprosessien sarja, jonka aikana yksilö hankkii yhteisössä toimimiseen tarvittomia tietoja, taitoja ja ajattelumalleja. (Pirskanen 2007, 111 - 113.)

Yleensä socialisaatio määritellään kulttuurin siirtämiseksi sukupolvelta toiselle. Sana-tarkasti socialisaatiolla tarkoitetaan ”yhteiskunnallistamista”. (Löppönen 1997, 8.) So-sialisaatio on erilaisten yhteiskunnallisten arvojen, asenteiden ja toimintavalmiuksien omaksumista, ja se jatkuu koko ihmisen elämän ajan (Talpila 1997, 14).

Socialisaatioprosesseissa yksilö oppii ja sisäistää ajattelemisen, tuntemisen ja toimimi-sen tapoja. Tavallaan socialisaatio on ihmisen yksilöllisyyden ja vapauden lähde, sillä jokainen yksilö ja hänen identiteettinsä on yksilöllinen verrattuna muihin. Elämäs-sämme tulemme luonnollisesti sosiaalistumaan moniin ympäristöihin ja instituutioi-hin, joiden arvot ja tavat sisäistämme. (Pirskanen 2007, 113.) Esimerkiksi nuorilla koulu on yksi socialisaatioon vaikuttava tekijä (Löppönen 1997, 8). Socialisaatiossa nuoret sisäistävät odotukset, joita yhteiskunta heille antaa. Niiden sisäistäminen riip-puu mm. perheen, ystävien, nuorisokulttuurien ja erilaisten järjestöjen toiminnasta. (Puuronen 2006, 223.) Nuoren socialisaatio tapahtuu hänen omien toimintojensa ja pyrkimystensä mukaan (Talpila 1997, 14).

Kontaktit erityisesti ikätovereihin ja perheeseen sekä erilaisiin yhteiskunnallisiin insti-tuutioihin muodostavat sen sosiaalisen verkoston, jossa nuori elää ja toimii. Jäsenyys tietyssä sosiaalisessa verkostossa on nuorelle hyvin tärkeää, sillä tällöin nuori tuntee kuuluvansa johonkin ja olevansa osallinen jossakin. Verkosto on nuorelle tärkeä sosi-aalisen tuen, solidaarisuuden ja luottamuksen lähde, joka vaikuttaa elämäntapaan. Sosiaalinen verkosto voi olla nuorta yhteiskuntaan kiinnittävä tai siitä syrjäyttävä ele-mentti. Tämä käsite kuvaa nuoren sosiaalisessa ympäristössä olevaa suhteiden koko-naisuutta ja rakennetta. (Suutari 2002, 99 - 100.)

Socialisaatioprosessi käynnistyy heti siviilipalvelukseen astuttaessa. Siviilipalvelus-miesten täytyy heti alusta alkaen noudattaa koulutuskeskuksen yhteisiä sääntöjä, mikä liittyy osaltaan socialisaatioon. Socialisaatio on täysin normaali prosessi, sillä kaikki palvelusta suorittamaan tulleet ovat vieraita toisilleen ja he ovat täysin samassa tilan-teessa. Koulutusjaksolla sosiaalistumista tapahtuu pääasiassa oman ryhmän kesken. Legioonalaisten keskinäinen yhteisö vain tiivistyy, koska suurin osa peruskoulutusjak-solaisista lähtee suorittamaan työpalvelusta ulkopuoliseen palveluspaikkaan ja ryhmä pienenee huomattavasti. Legioonalaisena tutustuu myös paremmin niihin henkilöihin, joiden kanssa ei ole ollut aiempaa sosiaalista kanssakäymistä peruskoulutusjaksolla. Socialisaatiota tapahtuu myös uusien ja vanhojen legioonalaisten keskuudessa. Sosia-

lisaatioprosessi jatkuu koko legioona-ajan, sillä aina jää uusia legioonalaisia koulutuskeskukseen suorittamaan palvelustaan. Mahdollisesti sosialisatio voi olla tärkein syy siihen, miksi legioonalaisia ylipäätään on siviilipalveluskeskuksessa.

Yleisesti sosialisatio jaotellaan primaari- ja sekundaarisosialisaatioon. Ensimmäistä lapsuusajan sosialisatiota kutsutaan primaarisosialisaatioksi. Yksilön elämän myöhempien vaiheiden sosialisatiota nimitetään sekundaarisosialisaatioksi. (Edellä mainittu 1997, 15.)

Primaarisosialisaatiossa ihminen sisäistää ”perus”maailman. Myöhemmissä vaiheissa eli sekundaarisosialisaatiossa yksilön on aika sisäistää ”osa”maailmoja. Tässä sosialisatiion muodossa yksilön samaistumisaste on alhaisempi kuin primaarisosialisaatiossa. (Pirskanen 2007, 125 - 127.)

Tiivistetysti voidaan sanoa, että sosialisatio on parhaimmillaan kokonaisvaltainen ja johdonmukainen prosessi, jossa yksilö perehdytetään yhteiskuntaan. Sosialisatiion tärkein tulos on usein yksilö, joka osaa mukauttaa itsensä ja käytöksensä kohtaamiensa tilanteiden mukaiseksi. Onnistuneesti sosiaalistunut yksilö osaa kohdata taidokkaasti erilaisten tilanteiden mukanaan tuomat haasteet, ratkaista muiden ihmisten kanssa ongelmia, saavuttaa haluamansa tavoitteet ja luoda merkityksellisiä identiteettejä. (Edellä mainittu 2007, 134.)

3.5 Syrjäytymisen määrittely

Syrjäytyminen käsitteenä on peräisin ruotsalaisesta työttömyystutkimuksesta. Jorma Sipilä on yksi keskustelun pioneereista, ja hän määrittelee syrjäytymisen prosessiksi, jossa yksilöä yhteiskuntaa liittävät sidokset löystyvät. (Heikkilä & Karjalainen 2000, 167.)

Syrjäytymisellä tarkoitetaan syrjäytymistä yhteiskunnan valtakulttuurin määrittelemästä elämänmuodosta sekä arvo- ja normijärjestelmistä. Syrjäytymistä ei aiheuta mikään yksittäinen tekijä, vaan sen nähdään olevan yksilön elämänhallintakeinojen menettämisen ja siihen kuuluvan vieraantumisen tunteen välinen kriisi. Siihen liittyy myös yksilöllisten ja yhteiskunnallisten arvojärjestelmien ongelmia. Syrjäytymiseen kuuluu aina yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden ristiriita. Syrjäytyminen on vaikeaa

yksilölle itselleen, vaikka sitä pidetään myös yhteiskunnan ongelmana. Syrjäytymisen seuraukset vaikuttavat arjen yksilötasoon. (Kulvinen 1998, 49.)

Torjunta on avointa syrjintää, esimerkiksi rodun tai ihonvärin perusteella. Poisto on puolestaan persoonatonta syrjäytymistä ja kasvotonta vallankäyttöä. Tästä hyvänä esimerkkinä on rakennetyöttömyys. (Heikkilä & Karjalainen 2000, 167 - 168.)

Syrjäytyminen etenee vaiheittain ja ulottuu lopulta yksilön elämään. Syrjäytymiskehitykseen vaikuttavat sekä sisäiseen että ulkoiseen elämänhallintaan liittyvät tekijät elämässä. Ulkoisen elämänhallintaan kuuluu mm. sosiaalinen tausta eli perheen merkitys elämässä, koulun käynnistä selviäminen, työmarkkinoille sijoittuminen ja lopulta ongelmien kasaantuminen. Sisäiseen elämänhallintaan sisältyy kielteinen käsitys itsestä, mistä seuraa epäonnistumisia, jotka johtavat yhdessä huonon itsetunnon kanssa epäonnistumisen kierteseen. (Kulvinen 1998, 49.)

Syrjäytyminen jaetaan viiteen ulottuvuuteen, joita ovat koulutuksellinen, työmarkkinallinen, sosiaalinen, vallankäytöksellinen ja normatiivinen syrjäytyminen. Nämä kaikki ulottuvuudet ovat sidoksissa toisiinsa, joten asioita ei tarkastella toisistaan irrallisina. Huono koulutustaso on usein lähtökohtana ihmisen syrjäytymiselle. Työmarkkinat rajautuvat ja sosiaalinen ympäristö reagoi kielteisesti. Vallankäyttö itseään koskevaan tilanteeseen sekä ympäröivään yhteiskuntaan vähenee. Yhteiskunta asettaa syrjäytyneelle paineita, joten yhteiskunnan jäsenyys kyseenalaistuu. (Emt 1998, 49.)

Sosiaalinen syrjäytyminen perustuu ranskalaiseen traditioon ja näkemykseen yhteiskunnasta eräänlaisena sosiaalisena koosteena – joukkona yhteisöjä, joita sitoo yhteen yhteisesti hyväksytyt oikeudet ja velvollisuudet, jotka perustuvat laajempaan moraaliin järjestykseen. Sosiaalinen syrjäytyminen merkitsee irrottautumista tästä moraalisesta järjestyksestä. Nykyisin sosiaalisesti syrjäytyneet voivat muodostaa ”huono-osaisuuden alakulttuureja”. He edistävät yhteiskunnan sirpaloitumista ja voivat muodostaa uhkan yhteiskunnan sosiaaliselle järjestykselle. Vaikka kysymys on vain väestön pienestä vähemmistöstä, yhteiskunnalliset instituutiot pyrkivät syrjäytyneiden integroimiseen. (Heikkilä & Karjalainen 2000, 168- 169.)

3.6 Nuorten miesten syrjäytyminen

Syrjäytyneellä nuorella aikuisella tarkoitetaan henkilöä, joka on samanaikaisesti köyhä, eristynyt ja kyvytön käyttämään hyväkseen laillisia etuuksiaan (Taskinen 2001, 4). Nuoruutta pidetään usein syrjäytymisherkkänä ikävaiheena. Syrjäytyneestä nuoresta voidaan puhua, kun hänen elämäntilanteessa tapahtuu negatiivinen muutos tai kun nuori syrjäytyy yhteiskunnan keskeisistä toiminta-alueista. Nuoren ongelmat voivat myös kasautua ja pitkittyä, eikä hän enää pysty hallitsemaan niitä. Nuoren aikuisen ja yhteisön välille syntyy ristiriita. Syrjäytyminen merkitsee aina yksilön ja yhteiskunnan normien välistä ongelmaa. Kyseessä voi olla esimerkiksi poikkeaminen normaalista ikä- tai elämänvaiheesta. Syrjäytymisessä nuori kadottaa elämänhallinnan ja kokee vieraantuneensa yhteiskunnasta. (Kuorelahti & Viitanen 1999, 55.)

Nuoren aikuisen miehen syrjäytymiseen voivat vaikuttaa aiemmat kotiongelmat. Muita ongelmia voivat olla kasvuolosuhteiden puutteet tai nuoren ja vanhempien keskinäiset suhteet. Näiden ongelmien lisäksi ongelmat voivat liittyä nuoren koulumenestykseen ja kouluun sopeutumiseen. Nuoren aikuisen asema ja ihmissuhteet eri oppilaitoksissa voivat johtaa syrjäytymiseen. Toisaalta ongelmia voi myös esiintyä vapaa-ajalla. Koska elämä on kokonaisuus, kietoutuvat eri elämänpiireihin, liittyvät ongelmat helposti toisiinsa. (Kuorelahti & Viitanen 1999, 54 - 55.)

Nuoret ovat elämänvaiheessa, jota yleisesti luonnehtii taloudellinen niukkuus. Opiskelevilla nuorilla tulotaso on alhainen ja nuorisotyöttömyys ajaa yhä useamman nuoren hakemaan toimeentulotukea. Työttömien nuorten lukumäärä on laskenut 90-luvun alusta, mutta edelleen nuorten työttömyys on vakava ongelma kunnissa. Tiedetään, että nuoret ovat suhteellisesti köyhiä, mutta on alettu miettimään johtaako se kuitenkin syrjäytymiseen. On arveltu, että liian helppo rahan saanti esimerkiksi toimeentulotuen saaminen on suurempi syrjäytymiseen johtava riski kuin taloudellinen niukkuus. Nuori aikuinen ei enää panosta itse työn etsimiseen, vaan odottaa saavansa toimeentuloa apua valmiilta palveluilta. Suomessa 20 - 24-vuotiaista töissä oli 60 % ja työttöminä 15 %. Työttömiäkin suurempi ongelma ovat nuoret, jotka eivät edes ilmoittaudu työttömiksi. (Taskinen 2001, 10 - 11.)

Kouluttamattomuudella ja nuorisotyöttömyydellä on selkeä yhteys. Lisäksi huonolla koulumenestyksellä ja koulujen keskeyttämisillä on tärkeä rooli nuorten syrjäytymiskehityksessä. Lukion suorittaneista työssäkäyviä on lähes 90 %, ammattikoulun käy-

neistä 80 % ja korkeakoulun suorittaneista yli 90 % käy töissä. (Taskinen 2001, 11.) Nuorisotyöttömyys koskettaa useita nuoria aikuisia jälkiä jättämättä, mutta on pitkään jatkuneena erityisen tuhoisaa ajatellen nuoren tulevaisuutta. Syrjäytymisvaarassa on erilaisten arvioiden mukaan 5 - 10 % nuorista aikuisista. Lyhyt aikainen työttömyys ei aiheuta syrjäytymistä, mutta pitkään jatkuneena se on suuri vaaratekijä. Mitä nuorempi työtön henkilö on, sitä suurempi vaara hänellä on syrjäytyä. (Kuorelahti & Viitanen 1999, 51.) Toisen asteen tutkinnon puuttuminen kohottaa syrjäytymisriskiä työmarkkinoilta. Sama koskee myös peruskoulun keskeyttäneitä. Nuorisobarometrian mukaan nuoret miehet pitävät ystävien puutetta tärkeämpänä syynä syrjäytymisen kehitykselle kuin esimerkiksi työttömyyttä (Suurpää 2009, 50 - 51).

Ongelmien kasaantuminen, huono-osaisuuden syveneminen ja yli sukupolvien syrjäytyneisyys ovat tekijöitä, jotka korostuvat erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten miesten kohdalla. Syrjäytymiseen liittyvien ongelmien ratkaiseminen vaatii entistä useammin laajaa yhteistyötä ja yksilöllisiä ratkaisuja ongelmiin. (Hulkko & Romo.)

Varusmiespalveluksesta siviilipalvelukseen siirtyneille miehille kerääntyy tutkimusten mukaan huomattavasti enemmän kuormittavia taustatekijöitä kuin varusmiespalvelusta suorittaville. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2008b, 4263 - 4264.) Taustatekijät johtavat useimmissa tapauksissa nuorten miesten syrjäytymiseen. Etenkin vapautuksen saaneilla ja palveluksen keskeyttäneillä on suuri syrjäytymisriski. (Lähdeniemi 2011, 3.) Syrjäytymisessä on kyse nuorten aikuisten negatiivisesta riippuvuussuhteesta omiin vanhempiinsa tai yhteiskunnan auttamisorganisaatioihin sen sijaan, että he olisivat seisoneet omilla jaloillaan (Lämsä 2009, 219).

Lisäksi varusmies- ja siviilipalveluksen keskeyttäneet miehet ovat huono-osaisempia elämäntilanteeltaan, terveyskäyttäytymiseltään ja psykososiaaliselta hyvinvoinniltaan (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2008b, 4267). Nämä tekijät voivat aiheuttaa syrjäytymistä esimerkiksi työelämästä. Työelämätahot edellyttävät korkeakoulutusta, mikä ei kuitenkaan takaa työpaikan saantia. Alle 25-vuotiaat ovat pääasiassa työelämän ulkopuolella, vaikka työikäisenä väestönä pidetään 15 - 64-vuotiaita. Käytännössä vain 20-vuotiaista 40 % ja 25-vuotiaista 70 % siirtyy työelämään. Vuonna 2000 20 - 24-vuotiaista työttömiä oli 17 % ja 25 - 29-vuotiaista miehistä 9 % oli työttömiä. (Helkiö 2002, 27.)

4 SIVIILIPALVELUS

4.1 Taustaa siviilipalveluksesta

Vuosittain noin 2500 asevelvollista valitsee palvelusmuodokseen siviilipalveluksen. Tämä luku vastaa seitsemää prosenttia koko miesikäluokasta ikäluokan koosta riippuen. Siviilipalvelusvelvollisten määrä on pysynyt melko samana usean vuoden ajan. Yli 60 % siviilipalvelusvelvollisista aloitettuaan ensin asepalvelukseen siirtyvät siviilipalvelukseen. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö. 2011, 20.) Varusmiespalveluksesta siviilipalvelukseen siirtyneillä kerääntyy enemmän kuormittavia taustatekijöitä kuin varusmiespalvelusta suorittaville (Appelqvist-Schmidlechner, Henriksson, Parkkola, Stengård & Upanne 2008b, 4264).

Siviilipalvelusvelvollisella tarkoitetaan henkilöä, joka on hyväksytty suorittamaan siviilipalvelusta. Siviilipalvelusvelvollinen on myös asevelvollinen, jonka vakaumukselliset syyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuuslaissa määritellyä asevelvollisuutta tai hän valitsee siviilipalveluksen käytännön syistä. 60 % valitsee siviilipalveluksen käytännön syistä ja 40 % vakaumuksellisista syistä. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 24.)

Siviilipalvelusvelvollinen vapautetaan suorittamasta asevelvollisuutta ja määrätään suorittamaan siviilipalvelus. Siviilipalveluskelpoisuus on samanlainen kuin puolustusvoimissa asevelvollisuuskelpoisuus. Naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittanut nainen suorittaa siviilipalveluksen, mikäli hän lopettaa vapaaehtoisen asepalveluksen 45 palvelusvuorokauden jälkeen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.) 4- 5 naista suorittaa vuosittain siviilipalveluksen (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 21).

Siviilipalvelusaika on 362 päivää. Koulutusjakson pituus on 28 vuorokautta ja työpalvelun pituus on 334 vuorokautta. Vuosittain koulutuseriä on 12. Siviilipalvelukseen kuuluu ensin käytävä peruskoulutusjakso, yhteiskunnalle hyödyllinen siviililuonteinen täydennyspalvelus ja ylimääräinen palvelus sekä liikekannallepanon aikainen palvelus. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

Neliviikkoisen peruskoulutusjakson tarkoituksena on tukea yleisiä kansalaisvalmiuksia. Koulutusjakson ensimmäisenä päivänä siviilipalvelusvelvolliset jaetaan kolmeen

tai neljään eri ryhmää koko koulutusjakson ajaksi. Peruskoulutusjakso sisältää kaikille yhteisesti annettavaa perusopetusta sekä erityisopetusta kolmen eri suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti. Suuntautumisvaihtoehtoja ovat mm: pelastustoimi, väestönsuojelu, ympäristön- ja kulttuuriomaisuuden suojelu sekä yleissivistys ja kansalaisvalmiudet. Siviilipalvelusvelvolliset päättävät itse pääsääntöisesti, minkä suuntautumisvaihtoehdon toimintaan he osallistuvat. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 25.) Yhteiskunnalle hyödyllisen täydennyspalveluksen tavoitteena on harjoittaa yleishyödyllistä toimintaa yksityisoikeudellisen yhteisön tai säätiön palveluksessa. Työpalvelun voi suorittaa valtion tai kunnan laitoksessa tai toimielimessä, joita on noin 1800 eri puolilla Suomea. Liikekannallepanon sattuessa osittaiseen siviilivarantoon kuuluvia voidaan määrätä näihin tehtäviin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

Siviilipalvelusta johtaa työ- ja elinkeinoministeriö. Nämä myös ohjaavat ja kehittävät siviilipalvelusta. Apuna heillä kehittämisessä ja suunnittelussa toimii valtioneuvoston asettama siviilipalvelusasiain neuvottelukunta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

Palvelusaikana siviilipalvelusvelvollinen ei saa olla palveluspaikkaansa työ- tai virkasuhteessa eikä tehdä siviilipalvelukseen kuuluvaa ulkopuolista, vastikkeellista työtä. Siviilipalveluspaikka ei maksa siviilipalvelusvelvolliselle palvelusaikana siviilipalvelustehtävistä tai työtehtävistä palkkaa, palkkiota tai muuta vastiketta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

Suomessa noin 30 % vuosi-ikäluokasta eli noin 8200 nuorta miestä ei suorita varusmiespalvelusta. Varusmies- tai siviilipalveluksen aloittaneista vuosittain noin joka kymmenes keskeyttää palveluksen. Vuonna 2008 siviilipalvelukseen hakeutui 2472 miestä, joista palveluksen keskeytti 299 miestä peruskoulutusjakson aikana. (Appelqvist-Schmidlechner ym.2008b, 4263 - 4264.) Keskeyttämisten takana on usein sopeutumis- ja persoonallisuushäiriöitä, masennusta ja ahdistusta (Myllyniemi 2010, 40). 18 - 24-vuotiaista 5 % kärsii ahdistuneisuudesta. Nuoret aikuiset kärsivät myös paljon yksinäisyydestä, häpeästä sekä syyllisyydestä. Siviilipalvelusmiehet kärsivät useammin unihäiriöistä kuin varusmiehet. (Ojanen 2009, 25.) Siviilipalveluksen keskeyttäneistä vain yksi oli keskeyttänyt palveluksen vamman tai somaattisen sairauden vuoksi. Siviilipalveluksen keskeyttäneistä miehistä yhä useampi oli jäänyt opiskelutai työelämän ulkopuolelle ja saivat useammin toimeentulotukea kuin varusmiespalve-

luksen keskeyttäneet. Siviilipalveluksen keskeyttäneet miehet käyttivät useammin alkoholia, polttivat enemmän tupakkaa, ja heidän huumekeailut olivat yleisempiä kuin varusmiespalveluksen keskeyttäneillä. Neljä viidestä siviilipalveluksen keskeyttäneestä miehestä oli psyykkisesti kuormittunut ja yli puolet oli joskus elämänsä aikana harjottanut vakavasti itsemurhaa. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2008b, 4266.)

4.2 Siviilipalveluskeskus

Siviilipalveluksen peruskoulutusjakso suoritetaan Lapinjärven koulutuskeskuksessa, joka sijaitsee Lapinjärven kunnassa Itä-Uudellamaalla. Se on Suomen ainoa siviilipalveluskeskus. Koulutuskeskuksessa koulutetaan noin 1800 siviilipalvelukseen tulevaa nuorta vuosittain, joista noin 300 siviilipalvelusmiestä keskeyttää palveluksensa peruskoulutusjakson aikana vuosittain. Koulutusjakson jälkeen siviilipalvelusvelvolliset lähtevät työpalvelukseen eri puolille Suomea etupäässä Etelä-Suomen alueelle. Nykyisillä siviilipalveluksen suorittaneilla on jo aiempaa työkokemusta. (Lapinjärven koulutuskeskus 2011; Laitinen 2010.)

Kaikille siviilipalvelusvelvollisille ei löydy palveluspaikkaa työpalveluksenajaksi. Siviilipalvelusvelvolliset voivat myös suorittaa työvelvollisuutensa osittain tai kokonaan Lapinjärven koulutuskeskuksessa. Tätä joukkoa kutsutaan epävirallisella nimityksellä ”legioonalaisiksi”. Tämän joukon koko vaihtelee jatkuvasti. Tällä hetkellä legioonalaisia on noin 50, mutta tilanne voi vaihdella päivittäin. Syynä haluttomuuteen hakeutua avoimeen palveluspaikkaan saattaa olla se, ettei palveluspaikka ole tarpeeksi lähellä koti- tai asuinpaikkakuntaa tai ettei palveluspaikan tarjoamia tehtäviä koeta miellyttäväksi tai itselle mielenkiintoisiksi. Palveluspaikan täyttämisen ehtona voi olla se, ettei siviilipalvelusvelvollisen majoittumisesta saisi tulla kustannuksia palveluspaikalle. Jos siviilipalvelusvelvollinen ei pysty asumaan kotonaan, voi palveluspaikka jäädä saamatta. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 30.)

Koulutuksen alussa tehdään terveystarkastus. Koulutuskeskuksessa on terveystarkastus, jossa työskentelee kaksi terveydenhoitajaa ja osa-aikainen lääkäri sekä sosiaalikuuraattori. Lisäksi koulutuskeskuksessa on oppilashuoltoryhmä. Siviilipalvelusvelvolliset suorittavat peruskoulutusjakson aikana ensiapukoulutuksen. Koulutusjaksot ovat päihteettömiä jaksoja eikä päihteiden vaikutuksen alaisena voi osallistua palvelukseen. (Lapinjärven koulutuskeskus 2011.)

Siviilipalvelusvelvolliset ovat iältään 19 - 28-vuotiaita. 80 % heistä on alle 23-vuotiaita. Kolmella neljästä on joko ylioppilastutkinto tai ammatillisia opintoja. Pelkkä peruskoulutausta tai korkeakouluopintoja on harvalla. (Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö 2011, 23.) He viettävät koulutuskeskuksessa viikot ja viikonloput ovat vapaita. Vapaa-aikana nuoret voivat urheilla kuntosalilla, jalkapallo-, lentopallokentällä sekä läheisellä pururadalla tai vaellusreitillä. Bändikämpällä on mahdollisuus viettää vapaa-aikaa musiikin parissa. (Lapinjärven koulutuskeskus 2011.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Kvalitatiivinen lähestymistapa

1980-luvulta lähtien kvalitatiivinen tutkimus on vakiintunut hoitotieteessä, kuten muissakin ihmistieteissä. On kuitenkin muistettava, että kvalitatiivista tutkimusta on tehty yhtä kauan kuin sosiaalitieteet ovat olleet olemassa eli jo 1800-luvun lopulta alkaen. 1980-luvulla kvalitatiivisten menetelmien yleistymisen katsottiin olevan eräänlainen vastakohta kvantitatiivisten menetelmien käytölle. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 49.) Nykyään kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus sisältää lukuisia eri merkityksiä. Kvalitatiivinen tutkimus ei ole vain yhdenlainen hanke, vaan joukko mitä moninaisimpia tutkimuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 158.) Kokonaisuutena kvalitatiivinen tutkimus on erittäin laajalle hajautunutta, joten sen hallinta on vaativaa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 49).

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa korostuu ihmisten kokemusten tulkintojen, käsitysten tai motivaatioiden tutkiminen sekä ihmisten näkemysten kuvaus. Siihen liittyy myös uskomusten, asenteiden ja käyttäytymisen muutokset. Se on saanut vaikutteensa antropologiasta ja sosiologiasta. Kvalitatiivinen tutkimus onkin kehittynyt näiden tieteenalojen metodologisten tarpeiden mukana. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 50.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen käyttöalueiksi voidaan kuvata uusia tutkimusalueita, joista ei vielä ole tutkittua tietoa. Kvalitatiivinen tutkimusote sopii jo olemassa oleviin tutkimusalueisiin, jos niihin halutaan saada uusia näkökulmia tai epäillä teorian tai käsitteen merkitystä eikä olla varmoja tutkimustuloksista tai halutaan vakiinnuttaa aiemmin käytettyä metodiikkaa. Tutkimusmenetelmän valintaa määritettäessä tulee

mieltä, millaista tietoa tavoitellaan ja mikä on tutkimuksen teoreettinen tavoite. Kvalitatiivisen tutkimuksen eri lähestymistapojen tavoitteina on löytää tutkimusaineistosta toimintatapoja, samanlaisuuksia tai eroja. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 50.)

Laadullisia tutkimusotteita kutsutaan myös ”pehmeiksi tutkimuksiksi”. Tämän tutkimustavan on joskus kuviteltu olevan pehmeämpi verrattuna kvantitatiiviseen tutkimusotteeseen. Laadullinen tutkimus ei ole automaattisesti sen laadukkaampaa kuin kvantitatiivinen tutkimus. Sillä on vain erilainen lähestymistapa tutkia ja jäsentää todellisuutta. Näkyvin piirre laadullisessa tutkimuksessa on aineiston keruumenetelmä. Nykyään hyväksytään aineistoiksi mm. vapaamuotoiset haastattelut, elämäkerrat, kirjeet jne. Aineistonkeruutapojen perusteella ei voida vetää selvää rajaa kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen välille. (Helakorpi 1999, 50 - 51.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tyypillistä, että tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Kyseisessä tutkimusotteessa suositaan ihmistä tiedon kerääjänä. Tutkija luottaa omiin havaintoihinsa ja keskusteluihinsa. Perusteluna tälle on, että ihminen on riittävän joustava sopeutumaan vaihteleviin tilanteisiin. Apuna tiedonhankinnassa tutkijat voivat käyttää erilaisia lomakkeita ja testejä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään induktiivista analyysia. Pyrkimyksenä on paljastaa odottamattomia seikkoja. Teorian tai hypoteesien testaaminen ei ole tärkeää vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Laadullisten metodien käyttö on tärkeää aineiston hankinnassa. Tällaisia metodeja ovat mm. teemahaastattelu, ryhmähaastattelu, osallistuva havainnointi ja erilaisten dokumenttien ja tekstien diskursiiviset analyysit. Tutkimuksessa kohdejoukko valitaan tarkoituksen mukaisesti eikä käytetä satunnaisotoksen menetelmää. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.)

5.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on yleisimmin käytetty tutkimushaastattelun muoto. Teemahaastattelusta käytetään myös nimeä puolistrukturoituhaastattelu, koska aihepiirit ja teema-alueet ovat kaikille haastateltaville samanlaiset. Kyseisessä tutkimushaastattelumuodossa tutkimusongelmasta nostetaan esiin keskeisimmät aiheet tai teema-alueet, joita

olisi välttämätöntä käsitellä, jotta voidaan vastata tutkimusongelmiin. (Vilka 2005, 101.) Haastattelun teema-alueet on jo etukäteen määrätty (Aaltola & Valli 2001, 26). Pyrkimyksenä on käydä haastateltavan kanssa suhteellisen vapaamuotoista keskustelua, mutta kuitenkin niin, että teemat ohjaavat keskustelua. Teemahaastattelussa pyritään välttämään kysymys-vastausvuorottelua (Saari & Viinamäki 2007, 33,39).

Strukturoidussa haastattelussa, jota voidaan kutsua myös lomakehaastatteluksi kysymysten muotoilu ja järjestys on kaikilla haastateltaville sama. Tämä perustuu ajatukseen, että kysymyksillä on sama merkitys kaikille vastaajille (Aaltola & Valli 2001, 26). Kysymysten muotoiluun on tärkeää kiinnittää huomiota, sillä pitää muistaa minimoida haastattelijan vaikutus vastauksiin ja esittää kysymykset samanlaisina tilanteesta toiseen (Ruusuvuori & Tiittula 2009, 51). Vastausvaihtoehdot ovat annettu valmiiksi. Esimerkiksi haastatteliija pyytää vastaajaa valitsemaan erillisillä korteilla olevista vastausvaihtoehdoista itselleen sopivimman. (Aaltola & Valli 2001, 26.) Vaikka haastattelut olisi kuinka strukturoituja tai suunniteltuja, ne ovat aina vuorovaikutustilanteita, joissa haastatteliija ja haastateltavat toimivat suhteessa toisiinsa. Haastatteluaineistot ovat osallistujien välisessä vuorovaikutuksessa tuotettua verbaalista materiaalia. (Ruusuvuori & Tiittula 2009, 29.)

Teemahaastattelussa kysymykset ovat kaikille haastateltaville samanlaiset, mutta vastauksia ei ole mitenkään sidottu vastausvaihtoehtoihin. Tällöin haastateltavat voivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Haastatteliija on määrännyt kysymykset etukäteen, mutta hän voi vaihdella niiden sanamuotoja ja järjestystä. Kyseiselle menetelmälle on ominaista, että jokin haastattelun näkökohdista on jo valittu etukäteen, mutta ei kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47.)

Haastattelurunkoa laatiessa ei laadita yksityiskohtaista kysymysluetteloa vaan teema-alueuuttelo. Tällöin teema-alueet edustavat pääkäsitteiden spesifioituja alakäsitteitä tai -luokkia. Ne ovat niitä alueita, joihin haastattelukysymykset varsinaisesti kohdistuvat. Haastattelutilanteissa ne ovat vain haastattelijan muistilistana. Teema-alueiden pohjalta haastatteliija voi jatkaa ja syventää keskustelua niin pitkälle tutkimusintressit edellyttävät ja haastateltavan edellytykset ja kiinnostus sallivat. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66 - 67.) Teemahaastattelun runkoa tehtäessä on tärkeää muistaa, että haastateltavat ovat jo kokeneet haastattelussa käsiteltäviä asioita. Haastattelijan tulisi olla selvillä haastattelun rakenteesta, prosessista ja kokonaisuudesta. Sisällön- tai tilanneana-

lyysin avulla haastattelija päätyy tiettyihin oletuksiin, joita määräävät haastattelun piirteet. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47.) Teemarungon tehtävänä on varmistaa, että kaikista teemoista tulee keskusteltua jokaisen haastateltavan kanssa, vaikkakin jokin teema voi jäädä jonkun kohdalla vain maininnaksi (Aaltola & Valli 2001, 35).

Teemahaastattelu ei edellytä mitään tiettyä yhteistä kokemusta, vaan kaikkien haastateltavien kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Teemahaastattelussa ei oteta kantaa haastattelukertojen määrään tai siihen, miten syvälle aiheen käsittelyssä mennään. Kaikkein oleellisinta tässä haastattelussa on se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen teemojen avulla. On tärkeää ottaa huomioon haastateltavien erilaiset tulkinnat asioista ja heidän asioilleen antamat merkitykset. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48.)

Teemahaastattelussa haastattelijalla on usein mielessään useita teemoja, joista haluaisi haastateltavan kanssa keskustella. Yleisin tapa valita teemat on, että tutkija muokkaa teemat intuition perusteella. Hän miettii, että näistä teemoista olisi hyvä keskustella tutkimusta silmällä pitäen. Luova ideointi on aina paikallaan, eikä teemoja ideoidessa kannata olla kriittinen, kritiikin paikka on myöhemmin. Teemat voi myös etsiä kirjallisuudesta tai johtaa teoriasta. Teemoja mietittäessä on olennaista muistaa se tutkimusongelma, johon on hakemassa vastausta. (Aaltola & Valli 2001, 33.)

5.3 Ryhmähaastattelu

Ryhmää haastateltavalta tutkijalta vaaditaan samoja taitoja kuin yksilöhaastatteluissa. Haastattelijan on oltava joustava, empaattinen, puolueeton, vakuuttava ja hyvä kuuntelija. Ryhmähaastattelu koostuu eri vaiheista ja se voidaan toteuttaa strukturoituna, puolistrukturoituna tai avoimena haastatteluna. Menetelmää voidaan soveltaa sekä kvalitatiivisessa että kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Kyseisessä menetelmässä korostuu ryhmän vuorovaikutuksen merkitys haastattelutilanteessa. Vuorovaikutuksen avulla saadaan tuotettua sellaista tietoa, jota ei ilman sitä saataisi esiin. Ryhmän vuorovaikutuksellinen luonne tuo kuitenkin mukanaan tekijöitä, joilla voi olla vaikutusta kerätyn aineiston laatuun ja juuri tämä erottaa ryhmähaastattelun yksilöhaastattelusta. (Paukkunen, Taskinen, Tossavainen & Turunen 1996, 195 - 196.)

Varsinaista haastattelua edeltää jäsenten valinta. Lähtökohtana on, että jäsenillä on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä ja he ovat halukkaita kertomaan siitä. Tutkija voi

etukäteen valita kuinka monta jäsentä haastatteluun pyydetään, ja miten tuttuja he ovat keskenään. Ryhmähaastattelussa korostuu luottamuksellisuus, koska ryhmäkeskustelussa jäsenet voivat tuoda esille henkilökohtaisempaa tietoa kuin alun perin aikoivat. Tutkijan tehtävänä on rohkaista osallistujia keskinäiseen vuorovaikutukseen. Haastattelun aikana tutkijan on kuitenkin pyrittävä olemaan neutraali. (Emt 1996, 196.)

Ryhmähaastattelun eduiksi on kuvattu taloudellisuus ja joustavuus. Hyvänä puolena pidetään myös sitä, että onnistuessaan haastattelu ei tuota vain vastauksia esitettyihin kysymyksiin, vaan synnyttää myös uusia kysymyksiä. Menetelmän haittapuoleksi voidaan kokea, että jokin osallistujista dominoi tilannetta mielipiteillään tai olemuksellaan. Voimakkaat mielipiteet voivat vaikuttaa toisiin ryhmänjäseniin, etteivät he halua osallistua keskusteluun tai eivät ilmaise itseään rehellisesti. (Emt 1996, 196- 197.)

5.4 Tutkimusprosessi

Vuoden 2010 loppuilla aloimme etsiä aktiivisesti aihetta, josta voisimme tehdä opinnäytetyömme. Seuraavan vuoden helmikuussa saimme sähköpostia, jossa kerrottiin nykyisestä opinnäytetyömme aiheesta. Innostuimme siitä, koska meillä ei ollut juuri-kaan tietoa siviilipalveluksesta, saati sitten legioonalaisuudesta. Legioonalaisuus oli meille silloin täysin vieras käsite. Halusimme molemmat selvittää, mistä legioonalaisuudessa on kyse, minkä vuoksi valitsimme aiheemme.

Helmikuun 15. päivä meillä oli ensimmäinen tapaaminen yhdessä ohjaajamme Ari Vesasen ja Voi hyvin nuori! -hankkeen projektipäällikön Valdemar Kallungin kanssa. Ennen tapaamista olimme hieman perehtyneet siihen, mitä siviilipalvelus pitää sisällään, mutta vasta siellä meille selvisi mistä legioonalaisuudessa todella on kysymys. Tämän tapaamisen yhteydessä kirjoitimme myös sopimuksen opinnäytetyöstämme ja hoidimme lupa-asiat opinnäytetyötä koskien kuntoon. Keskustelimme lisäksi vielä opinnäytetyöprojektimme aikataulusta, jolloin ymmärsimme, että työmme aikataulu tulee olemaan melko tiukka.

Kiireisen aikataulun vuoksi ensimmäisen teemahaastattelu legioonalaisille oli jo 29.3.2011 siviilipalveluskeskuksessa Lapinjärvellä. Ennen kyseistä haastattelua luimme aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, jonka pohjalta teimme teemahaastattelunrunгон (liite 1). Haastattelujen aikataulun kiireellisyyden vuoksi mietimme ensin haastattelujen teemat, joista jälkeenpäin johdimme tutkimusongelmat. Runkoa käytimme tarvit-

taessa apunamme haastattelussa. Haastattelu jännitti hieman meitä molempia, sillä kumpikaan meistä ei ollut aiemmin haastatellut ketään. Tämän vuoksi ohjaajamme ja opinnäytetyömme projektipäällikkö lähtivät mukaamme, jotta saisimme varmasti kerättyä aineistoa työtämme varten.

Haastattelut pidettiin noin kuukauden välein aina uusille legioonalaisille. Toinen haastattelu oli 27.4.2011. Tällöin haastattelimme legioonalaisia kahdestaan. Haastattelu sujui oikein hyvin, legioonalaiset olivat todella mukavia ja puheliaita, joten saimme todella hyvää materiaalia litteroitavaksi. Mietimme nimittäin etukäteen, voiko aineiston saantiin vaikuttaa se, että haastattelemme kahdestaan, mutta jälkeenpäin voimme sanoa, ettei se vaikuttanut haastatteluun juuri millään tavalla. Aina haastattelujen jälkeen meillä oli tapana litteroida ne auki mahdollisimman nopeasti, koska tuolloin haastattelut olivat vielä tarkasti muistissamme.

12.5.2011 pidimme ensimmäisen ohjauksen ohjaajamme kanssa, sillä tuolloin meillä oli jo takana kaksi haastattelua ja olimme litteroineet ne auki. Ohjauksessa kävimme läpi aiempia haastatteluja ja millaista aineistoa olimme jo tähän mennessä saaneet työtämme varten. Keskustelimme myös kuinka tulisimme jatkamaan työtämme viimeisen haastattelun jälkeen, kun kaikki materiaali olisi valmiina.

Toukokuun lopussa, 30.5.2011 kävimme viimeisen kerran Lapinjärvellä yhdessä projektipäällikön kanssa haastattelemassa legioonalaisia. Haastattelimme pääasiassa kahdestaan, hän esitti vain tarvittaessa täsmentäviä lisäkysymyksiä. Kaikkien haastattelujen ja litterointien jälkeen lähdimme käymään teoreettista viitekehystä vielä tarkemmin läpi. Koko kesä-, heinä- ja elokuun teimme opinnäytetyötämme ahkerasti kesätoidemme ohella, koska meidän oli pysyttävä tekemässämme aikataulussa.

Koulun alkaessa elokuun lopulla saimme luvan heti pitää idea- ja suunnitelmaseminaarit yhdessä, koska työmme oli kesän aikana edennyt jo sen verran pitkälle. Tarkka päivämäärä seminaareille oli 31.8.2011. Seminaareista saimme hyviä ideoita jatkoa varten, kuinka esimerkiksi voisimme kehittää sitä paremmaksi.

Koko opinnäytetyöprojektimme ajan olemme olleet yhteydessä ohjaajaamme ja hänestä on ollut todella paljon apua työtä tehdessämme. Toinen ohjausaikamme oli 6.10.2011. Ohjaajamme lisäksi paikalle pääsi myös hankkeen projektipäällikkö. Tästä ohjauksesta oli myös suuri apu. Tämän jälkeen osasimme lähteä muokkaamaan työ-

tämme eteenpäin. Saimme paljon vinkkejä, joita itse emme edes olisi osanneet ajatella. Ohjauksen myötä työtämme muokattiin melko radikaalista, mutta tietenkin aina vain parempaan suuntaan. Kolmannen kerran kävimme ohjauksessa 22.11.11, jolloin vielä kävimme yhdessä työtä läpi ja viimeistelimme sitä vielä. Mietimme myös jo edessä hämmöttävää päättöseminaaria. Päättöseminaarin ajankohdaksi sovimme jo aiemmin 15.12.2011 eli tasan 10 kuukautta myöhemmin opinnäytetyöprojektimme ensimmäisestä tapaamisesta.

5.5 Tutkimusongelmat

Tutkimusprosessi lähtee liikkeelle siitä, että syntyy jokin ongelma ja alkaa herätä erilaisia kysymyksiä. Ennen kuin tutkimustyö etenee kovin pitkälle, on tutkijan syytä harkita ja muotoilla selkeästi tutkimusongelmaa ja sen erilaisia näkökulmia. Tulee pohtia tutkimusongelman teoreettista merkitystä, ketä ongelma kiinnostaa ja mitä varten se on. Tutkimusongelman tulisi palvella esimerkiksi työn, ammatin, tekniikan tai koulutuksen kehittämässä. Ajankohtaisuus on hyvin tärkeää mietittäessä tutkimusongelmaa, miksi juuri nyt on aiheellista tutkia kyseistä ongelmaa ja mihin ajankohtaiseen kysymykseen se voi antaa vastauksen. Voidaanko ongelmaa edes tutkia vai onko se vaikeasti tutkittava? On tärkeää miettiä, onko tutkimusongelmasta jo tarpeeksi tietoa eli onko turhaa alkaa hakemaan vastausta tutkimusongelmaan. Eettiset kysymykset tulee ottaa huomioon tutkimusongelmaa mietittäessä, ettei se esimerkiksi loukkaa tutkittavia. (Helakorpi 1999, 31.)

Tutkimusongelmia mietittäessä tulee perehtyä syvällisesti kirjallisuuteen, jotta pystyy rajaamaan ja täsmentämään ongelmaa. Näin ongelma muuttuu konkreettisemmaksi tutkimuskysymykseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 13.) Tutkimusongelmat jaetaan pää- ja alaongelmiin. Pääongelma on usein yleisluonteinen kysymys, jossa koko tutkittava kokonaisuus hahmottuu. Analysoimalla ja täsmentämällä pääongelmaa saadaan tutkimukseen alaongelmat. Alaongelmiin saaduilla vastauksilla voidaan vastata myös pääongelmaan. Tutkimuksessa on syytä esittää, miksi juuri näihin ongelmiin päädyttiin ja miksi ongelmat rajattiin ja täsmennettiin tietyllä tavalla. (Hirsjärvi ym. 2007, 121 - 124.)

Pääongelma:

Mitkä tekijät vaikuttavat siviilipalvelusmiesten päätymiseen legioonalaisiksi?

Alaongelmat:

1. Miksi legioonalaiset ovat valinneet siviilipalveluksen armeijan sijasta?
2. Kuinka tietoisesti valittu palvelusmuoto legioonalaisuus on?
3. Minkälainen on peruskoulutusjaksolaisten suhtautuminen legioonalaisiin?
4. Mitkä ovat odotukset legioonalaispalveluksesta?
5. Miten legioonalaisuus vaikuttaa tulevaisuuteen?

Pääongelmana opinnäytetyössämme on, mitkä tekijät vaikuttavat siviilipalvelusmiesten päätymiseen legioonalaisiksi. Valitsimme kyseisen kysymyksen, koska Siviilipalvelus 2020 - työryhmä miettii sekä legioonalaisuuden lopettamista että koko siviilipalveluksen muokkaamista uudelleen, eikä legioonalaisten määrän toivota nykyisesäkään tilanteessa kasvavan. Opinnäytetyömme kokonaisuudessaan keskittyy legioonalaisiin, mikä suurelta osaltaan vaikutti tutkimusongelman muodostumiseen. Meitä kiinnostaa, onko legioonalaisilla siviilielämässä jotakin, minkä vuoksi he eivät halua suorittaa ulkopuolista työpalvelusta, vaan jäävät Lapinjärvelle. Pääongelman avulla pyrimme saamaan vastauksen meitä askarruttavaan ongelmaan. Pidämme sitä hyödyllisenä ja tarpeellisenä, koska legioonalaisista ei ole yhtään aiempaa tutkittua tietoa.

Pääongelman avulla johdimme viisi erilaista alaongelmaa. Haastattelurunko mukailee teemoja, joista alaongelmat pohjautuvat. Ensimmäinen alaongelma opinnäytetyössämme on, miksi legioonalaiset ovat valinneet siviilipalveluksen armeijan sijasta. Ongelma kiinnosti meitä erityisesti, koska haluamme tietää, onko valinnan taustalla vakaumukselliset vai käytännölliset syyt.

Alaongelmana on myös, kuinka tietoisesti valittu palvelusmuoto legioonalaisuus on. Ongelmaa pohdittaessa mietimme, ovatko aiemmat legioonalaiset painostaneet jäämään, vai onko jääminen tahdosta riippumatonta eli työpaikka on jäänyt saamatta yrityksestä huolimatta. Pitää ottaa huomioon, onko kavereilla ja yhteishengellä vaikutusta legioonaan jäämiseen. Osa näistä antaa myös vastauksen alaongelmaan minkälainen on peruskoulutusjaksolaisten suhtautuminen legioonalaisiin.

Viimeisenä alaongelmana meillä on, miten legioonalaisuus vaikuttaa tulevaisuuteen. Tällä ongelmalla haetaan vastausta siihen, olisiko ulkopuolinen palveluspaikka kuitenkin hyödyllisempi tulevaisuutta ajatellen.

Tutkimusongelmiamme pystytään tutkimaan teemahaastattelun avulla. Tutkimusongelmat ovat eettisesti oikein ottaen huomioon, että haastateltavien henkilöllisyydet eivät tule esille tutkimuksessa eivätkä tutkimusongelmat loukkaa haastateltavia.

Opinnäytetyössämme käytimme aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Meidän haastattelurungossamme (liite 1) oli viisi erilaista teemaa, joita olivat

- ◆ **Legioonalaisuuden lähtökohta**
- ◆ **Muiden suhtautuminen legioonalaisuuteen peruskoulutusjaksolla**
- ◆ **Oma suhtautuminen legioonalaisuuteen**
- ◆ **Odotukset legioonalaispalveluksesta**
- ◆ **Legioonalaisuus ja tulevaisuus**

5.6 Haastattelumme Lapinjärvellä

Haastattelun toteutimme ryhmähaastatteluna siviilipalveluskeskuksessa Lapinjärvellä, koska se on legioonalaisille tuttu ja turvallinen paikka. Ennen haastatteluita sovimme siviilipalveluskeskuksen henkilökunnan kanssa haastattelun ajankohdasta ja saimme myös suurin piirtein tietää, kuinka monta haastateltavaa on. Haastattelut tapahtuivat kuukauden välein ja niitä oli yhteensä kolme. Jokaisella kerralla haastateltavat olivat eri henkilöitä, jotka olivat vasta aloittaneet työpalveluksensa siviilipalveluskeskuksessa. Haastateltavien nimet eivät tule esille prosessin aikana eivätkä lopullisessa työsämme, vaikka he allekirjoittivat suostumuksen haastatteluun osallistumisesta. Ensimmäisellä haastattelukerralla meidän lisäksi mukana oli opinnäytetyömme ohjaaja ja hankkeen projektipäällikkö. Haastateltavia oli kaksi neljän hengen ryhmää. Kiireellisen aikataulun vuoksi projektipäällikkö suoritti haastattelun esimerkkinä meille, koska emme ole aiemmin haastatelleet ketään. Toisella haastattelukerralla olimme kahdestaan, jolloin haastattelimme kahta viiden hengen ryhmää. Viimeisellä kerralla haastateltavia oli kaksi henkilöä. Kyseisellä kerralla me suoritimme itse haastattelun, mutta

projektipääällikkö esitti tarvittaessa täsmentäviä kysymyksiä teemoista. Nauhoitimme haastattelut, jottei meidän tarvinnut kirjoittaa muistiinpanoja, vaan pystyimme keskittymään haastatteluun ja haastateltaviin.

Haastattelupaikaksi valittiin mahdollisimman rauhallinen tila, johon kaikki mahtuivat. Haastattelut suoritimme koulutuskeskuksen kokoustilassa. Yhdelläkään haastattelukerralla ei ulkopuolisten tekijöiden vuoksi tullut minkäänlaisia keskeytyksiä. Tila oli kooltaan melko pieni, iso pöytä keskellä huonetta tuolien ympäröimänä. Haastateltavien määrän ja tilan koon vuoksi emme haastattelijoina pystyneet istumaan kaikkien haastateltavien vieressä vaan osaksi vastapäätä. Istumajärjestykseen vaikutti myös se, että jokaisen haastateltavan sekä haastattelijoiden puheet tallentuivat nauhurille selkeästi. Molemmat meistä haastattelivat legioonalaisia. Haastattelujen alussa esittelimme itsemme ja kerroimme tulevasta tutkimuksestamme. Kerroimme myös, mistä teemoista tulemme keskustelemaan haastattelun aikana.

Jokaisessa haastattelutilanteessa tunnelma on ollut rento ja vapautunut, vaikka mukana on ollut useampi henkilö haastattelijoiden lisäksi. Ollessamme kahdestaan haastattelemassa koimme ilmapiirin olevan entistäkin rennompi, mutta silti pysyimme asiassa. Vapautuneeseen ilmapiiriin vaikuttivat haastattelijoiden ikä ja sukupuoli, minkä voi päätellä haastateltavien vastauksista ja halusta tuoda itseään esille. Viimeisellä haastattelukerralla tunnelma oli erilainen verrattuna aikaisempiin. Tunnelma oli rauhallinen, ja vastaajilla oli tilaa tuoda omat mielipiteensä esiin ilman muiden keskeytyksiä, koska heitä oli vain kaksi.

Emme voi taata, että heidän vastauksensa ovat täysin todenmukaisia. Luotamme kuitenkin vastauksiin, sillä samat asiat ovat nousseet esiin eri haastattelukerroilla, vaikka haastateltavat ovat olleet täysin eri henkilöitä eivätkä tunteneet toisiaan entuudestaan. Itse haastattelutilanteita on hankala arvioida, sillä itse osallistuimme haastatteluun emmekä olleet erillisiä tarkkailijoita sekä meillä ei ole aiempaa kokemusta haastattelusta.

6 SISÄLLÖNANALYYSI

Aineiston analyysi on usein kvalitatiivisessa tutkimusprosessissa haasteellisin osa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa korostuu analyysien epäselvyys ja näkymättömyys sekä se, mistä ja millaisten prosessien kautta tulokset ovat muodostuneet. Kvalitatiivinen

aineisto analysoidaan yleensä sen keräämisen yhteydessä. Aineistojen analysointi aloitetaan useimmiten litteroimalla eli kirjoittamalla haastattelunauhojen materiaali tekstiksi. Yleensä pyritään kirjoittamaan nauhoitettu materiaali auki sanasta sanaan, mutta voi olla muitakin ratkaisuja. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 131- 132.)

Tavallisesti ajatellaan, että analyysi aloitetaan sen jälkeen kun aineisto on kerätty ja järjestetty. Tällainen näkemys tutkimusaineiston analyysistä soveltuu hyvin, kun kyseessä on tutkimus, jossa tietoja on kerätty strukturoiduilla lomakkeilla tai asteikkomittareilla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa, erityisesti kenttätutkimuksessa, on syytä huomata, että analyysia ei tehdä vain yhdessä tutkimuksen vaiheessa vaan pitkin matkaa. Aineisto analysoidaan ja kerätään osittain samanaikaisesti. (Hirsjärvi ym. 2007, 217 - 218.) Kvalitatiivisessa analyysissä voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia keinoja laskeminen, asteikointi, teemoittelu. Laskemisella tarkoitetaan, kuinka monta kertaa tietty ilmiö esiintyy kyseisessä materiaalissa. Kvalitatiiviseen analysointiin sopii myös järjestysasteikko. Teemoittelulla tarkoitetaan, että analyysivaiheessa tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Ne saattavat pohjautua esimerkiksi teemahaastattelun teemoihin. Voidaan olettaa, että ainakin lähtökohtateemat nousevat esiin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 171- 173.) Selittämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa. Ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään vastaavasti laadullista analyysia sekä päätelmien tekoa. (Hirsjärvi ym. 2007, 219.)

Sisällönanalyysi on paljon käytetty tutkimusaineiston analyysimenetelmä hoitotieteellisissä tutkimuksissa. Sitä käytetään monella eri tavalla ja sitä koskeva tieto on usein hajanaista. Kyseisellä menettelytavalla voidaan, esimerkiksi analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 3.) Se on menetelmä, jolla voidaan analysoida kirjoitettua ja suullista kommunikaatiota. Sen avulla voidaan tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä. Sisällönanalyysi perustuu kommunikaatioteoriaan ja – tutkimukseen sekä kommunikaatioprosessien tutkimukseen. Sisällönanalyysia voidaan käyttää, kun halutaan kuvata ryhmien, yhteiskuntien ja instituutioiden kulttuurisia malleja sekä kuvata kommunikaation sisällön painotuksia. Sisällönanalyysilla tarkoitetaan kerätyn tietoaineiston tiivistämistä niin, että tutkittavia ilmiöitä voidaan lyhyesti ja yleistävästi kuvailla tai että tutkittavien ilmiöiden väliset suhteet saadaan esille. (Janhonen & Nikkonen 2003, 21 - 23.)

Prosessista muodostuu erilainen riippuen siitä perustuuko analyysi induktiiviseen vai deduktiiviseen päättelyyn ja kohdistuuko analysointi ilmi- vai piilosisältöihin. Induktiivisessa päättelyssä noudatetaan joko loogisia sääntöjä tai heuretistista päättelyä. Kyseisessä päättelyssä siirrytään konkreettisesta aineistosta sen käsitteelliseen kuvaukseen. (Janhonen & Nikkonen 2003, 24; Syvänen 1999.)

Laadullinen sisällönanalyysi päättyy siihen, kun kysytään, kuinka monta kertaa jokin asia ilmenee aineistossa. Kyseinen menettelytapa sopii erinomaisesti strukturoimattomaan aineistoon. Sillä pyritään saamaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4.)

Induktiivisen sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe on analyysiyksikön määrittäminen. Sen valintaa ohjaavat tutkimusongelmat tai aineiston laatu. Tavallisimmin käytetty analyysiyksikkö on yksi sana tai sanayhdistelmä, mutta se voi olla myös lause, lausuma tai ajatuskokonaisuus. (Syvänen 1999.) Omassa opinnäytetyössämme analyysiyksikkönä on legioonalaisuus, koska se on työmme keskeisin käsite ja nousee esille jokaisessa tutkimusongelmassamme. Valittuamme analyysiyksikön luimme litteroidun aineistomme useaan kertaan läpi ja loimme pohjaa itse analyysille. Aineistoon tutustumisen jälkeen analyysimme etenemistä sääтели teemat, joita ovat lähtökohta, muiden suhtautuminen legioonalaisuuteen peruskoulutusjaksolla, oma suhtautuminen / päätös, odotukset legioonalaisuudesta sekä legioonalaisuus ja tulevaisuus.

Aineistosta lähtevä analyysiprosessi kuvataan aineiston pelkistämisenä, ryhmittelyinä ja abstrahointina. Pelkistämällä tarkoitetaan sitä, että aineistosta poimitaan ilmaisuja, jotka liittyvät tutkimusongelmiin. Ryhmitellessä aineistoja tutkija yhdistää pelkistetyistä ilmaisuista ne asiat, jotka kuuluvat yhteen. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.) Esimerkiksi me pelkistimme aineistoa etsimällä vastauksia tutkimusongelmiin. Litterointeja lukiessamme kirjoitimme samalla ylös vastauksia tutkimusongelmiin. Ryhmittelyssä on kyse pelkistettyjen ilmaisujen yhtäläisyyksien ja erilaisuuksien etsimisestä. Samaa tarkoittavat ilmaisut kokosimme omiksi ryhmiksi. Ensimmäiseksi ryhmittelimme ”käytännölliset” - ja ”periaatteelliset” syyt omiksi ryhmiksi, joista myöhemmin muodostimme isomman kokonaisuuden ”siviilipalvelukseen päätyminen”. Seuraaville ryhmille annoimme nimeksi ”tietoinen valinta” ja ”sattuma”, jotka yhdistimme suuremmaksi ryhmäksi ”legioonaan jääminen”. Muita ryhmien nimiä oli ”positiiviset” ja ”negatiiviset mielipiteet”, jotka yhdistettyään saivat nimen ”käsitteet legioonalaisis-

ta”. ”Työtehtäväryhmä” ja ”muut odotukset” ryhmä olivat yhdessä ”odotukset legioonalaisuudesta”- kokonaisuus. ”Hyödyt ” – ja ”haitat”- ryhmät kokosimme laajemmaksi ryhmäksi ”tulevaisuus”. (Kuva 1.) Tämän jälkeen aloimme kirjoittaa tutkimuksemme tuloksia yhtenäiseksi tekstiksi. Poimimme litteroinneista haastateltavien puheenvuoroja elävöittämään ja konkretisoimaan omaa tekstiämme ja sen luotettavuutta.

7 TULOKSET

7.1 Siviilipalvelus armeijan sijaan

Ensimmäiseksi lähdimme selvittämään, miten legioonalaiset ovat ylipäättänsä päätyneet siviilipalvelukseen. Haastateltavien vastausten perusteella yhdeksi suurimmista ryhmistä nousi esiin ”periaatteelliset syyt”. Neljäsosa haastateltavista edusti edellä mainittua ryhmää. Legioonalaiset pitivät periaatteellisena syynä esimerkiksi sitä, etteivät he halua oppia käyttämään asetta tai tappamaan ketään. Suurin osa legioonalaisista totesi, että armeijan sotaharjoitukset ovat ”leikkimistä” ja turhaa ”metsässä rämöimistä”. Siviilipalveluksen he taas kokivat hyödylliseksi itselleen ja yhteiskunnalle. Siviilipalveluksessa he kokevat tekevänsä ”oikeaa” työtä. Suoria lainauksia legioonalaisten haastatteluista:

”Mul on sitä ajatusta vastaa, että siellä opetetaan tappamaan ihmisiä. En nää mitää käytännönhyötyä tosta taidosta itelleni.”

”Nii siis epäilen vähä et tääl sivaris ainaki mitä mä oon huomannu et ainaki saatii ensiapukortit nii siit on jo konkreettist hyötyy mitä armeijast et sä juokset metäs ja sä leikit sota, on aika jeejee. Oli se kivaa viis vuotiaana mut ei enää täs iäs.”

”Sit jonku 12-18 tuntii teet jotain työtä, jolla ei oo mitää oikeeta tarkotusta, jos siitä sais edes kympin rahaa tunnilta nii vois harkita.”

Osa haastateltavista tuntui kammoksuvan armeijan auktoriteettia ja kuria. Legioonalaiset kertoivat, että siviilipalveluksessa saa itse ajatella ja päättää asioista. Heidän mielestään siviilipalveluksessa ei ollut kuria, kun taas armeijassa sanottiin, mitä pitää tehdä ja milloin. He eivät pitäneet siitä, että armeijassa on eriarvoisia henkilöitä.

Tätä ei koettu ongelmaksi siviilipalveluksessa, vaikka eriarvoisuutta olikin legioonalaisten ja peruskoulutusjaksolaisten välillä:

”Mä en halunnu pompoteltavaks enkä mihikkää mutaa rämpimää.”

”En mä auktoriteettia vierasta, mut jos ne on jotain vähä älysii öykkäreitä nii en mä sellast ala kattelee.”

”Ja onhan armeija ihan vammanen paikka.”

Joka neljäs ei ole koskaan harkinnutkaan armeijaa vaihtoehtona suorittaa asepalvelusta. Heillä oli aina ollut itsestäänselvyys, etteivät he armeijaan halua eivätkä sinne mene. He olivat tulleet kutsunnoista suoraan siviilipalvelukseen. Legioonalaisten kommentteja asiasta:

”Mä tulin suoraan tänne kutsunnoista nii mä en edes miettiny armeijaa menoa.”

”Mun mielest armeijas ei oo mitää järkee.”

”Ei vaan armeijaan meno kiinnostanu yhtää.”

Perheenjäsenillä katsottiin olevan myös vaikutusta päätökseen valita siviilipalvelus. Kaksi haastateltavista piti tärkeänä sitä, että isovelji oli suorittanut siviilipalveluksen aiemmin. Toinen haastateltavista oli harkinnut armeijaa ennen kuin isovelji oli suorittanut siviilipalvelusta. Veljensä palveluksen myötä hän ymmärsi, ettei armeija ole häntä varten. Toisen haastateltavan kohdalla vastauksista ei selvinnyt, oliko hän aina ollut ehdoton, ettei armeijaan halua vai oliko joskus tullut sitä harkinneeksi.

”No tota mun isovelji kävi viis vuotta sitte siviilipalveluksen nii sitte sen jälkee oikeestaa tajusin, että armeijassa ei oo mitää järkeä.”

Muillakin ihmissuhteilla oli ollut vaikutusta valintaan armeijan ja siviilipalveluksen välillä, esimerkiksi yhdellä legioonalaisista siviilipalveluksen suorittaminen oli tyttöystävän toive, jotta he voisivat nähdä useammin. Siviilipalveluksesta pääsee joka

viikonloppu lomille, kun taas armeijassa voi joutua olemaan useamman viikonlopun peräkkäin.

Eräs haastateltavista kertoi yksityiselämänsä olevan niin sekaisin, että piti päästä pois arjesta, minkä vuoksi hän lähti suorittamaan palvelusta Lapinjärven koulutuskeskukseen. Lapinjärvellä hän koki olevansa eristyksessä omasta ulkopuolisesta elämästään ja saa olla vuoden ”rauhottumassa”.

Alle puolet legioonalaisista valitsi ensisijaisesti armeijan palveluspaikakseen, mutta vain yksi heistä oli suorittanut palvelustaan useamman kuukauden ajan. Muut olivat olleet armeijassa kuukauden tai vain muutaman päivän. Suurin syy armeijan keskeyttämiseen oli ollut sosialisointipuute. He tunsivat itsensä ulkopuolisiksi muiden alokkaiden joukossa. He eivät kokeneet kuuluvansa ryhmään ja sosiaalistuminen jäi puuttumaan armeijassa.

Litteroinnin pohjalta havaitsimme, että myös fyysiset syyt ovat olleet syynä armeijan keskeyttämiseen. Eräällä haastateltavista keho ei kestänyt armeijan aiheuttamaa rasitusta, ja hän ei saanut vapautusta tarpeeksi ajoissa, joten hänen oli siirryttävä siviilipalvelukseen.

”Mä kävin kyl armeijas kaks kuukautta, mut sit petti kroppa kesken kaiken ja ei tullu vapautusta. Ja ei pystyny ees hyvin kävelee. Ja oli vaa pakko lähtee jostain syystä jollakin tavalla sieltä pois. Lääkäri teki pienen tappelun niitten kans niistä vapautuksista. Nii ei tullu ihan ajoissa nii sit päätty tänne.”

Yhtenä keskeyttämisen syynä on pidetty myös taloudellisista ja opiskelusta johtuvia syitä. Seitsemän kuukautta eli pisimmän ajan armeijassa viettänyt henkilö joutui keskeyttämään palveluksensa, koska hänen oli omien sanojensa mukaan lähdettävä opiskelemaan.

Yksi aseita ja tappamista vastustavista henkilöistä halusi suorittaa armeijan aseettomana palveluksena. Henkilökohtaiset syyt estivät häntä suorittamaan palvelustaan aseellisessa palveluksessa. Aseettomassa palveluksessa häntä ei koulutettu aseiden käyttöön. Kymmenen päivän jälkeen hän keskeytti aseettoman palveluksen, koska siellä ei ollut hänelle sopivia tehtäviä ja aika kävi pitkäksi.

7.2 Tietoisuus legioonalaisuudesta

Halusimme haastattelun avulla selvittää, tiesivätkö peruskoulutusjaksolaiset ennen siviilipalvelukseen saapumista, että heillä oli mahdollisuus jäädä suorittamaan työpalvelusta Lapinjärvelle. Tämä voi osaltaan vaikuttaa legioonalaisten kasvavaan määrään.

Litterointeja tarkastellessamme saimme selville, että suurin osa haastatelluista tiesi legioonalaisuudesta ennen palvelukseen astumista. Haastatelluista ne, jotka eivät olleet lukeneet legioonalaisuudesta kutsukirjeistä, saivat tietää siitä mm. soittamalla Lapinjärvelle ja kyselemällä siviilipalveluksen suorittaneilta kavereilta. Tulkitsimme, että tietoisuus legioonalaisuudesta etukäteen ei vaikuta haluun jäädä siviilipalveluskeskukseen. Vaikka kutsukirjeissä ei mainittaisi legioonalaisuudesta, niin se ei kuitenkaan vaikuttaisi legioonalaisten määrään sillä he saisivat tiedon kuitenkin jostain muualta. Vain muutamalle legioonalaisuus-käsite oli tuntematon. Käytännössä kaikkien olisi kuitenkin pitänyt tietää legioonalaisuudesta haastateltujen mukaan, koska asiasta mainitaan papereissa, jotka heille lähetetään kotiin ennen palveluksen alkua. Näin vastasivat haastateltavat:

”No mä olin jo soittanu vähä huolissani tänne Lapinjärvelle, ku tota mä en ollu löytäny paikkaa ja enää ei ollu kuukauttakaa jälellä, ku palvelus alkaa. Mä olin vähä huolissani ja sit mä soitin tohon respaan ja kysyin siitä sitte, että mitenkä sitte, jos paikkaa ei saa nii millaisia vaihtoehtoja sitte on? Kerrottii, et vaihtoehtona on saada henkilökohtasta syy lomaan puoleksvuodeks, ja se ei oikee miellyttäny. Lykätää nyt sit saakeli lisää tät hommaa, joka pitää kuitenkin käydä eikä edes palveluspäivät lyhene tai sitte, että jää legioonaa eli suorittamaan palvelusta tänne. Ei sekää sillon miellyttäny, koska tää paikka on täällä keskellä ei mitään ja sillon mulla oli vielä avoliitto meneillä, mutta nyt ku siitä päästiin nii voi täällä olla ihan mielellä.”

”En mä tienny tällä termillä ennen, ku tuli sitten noi kutsukirjeet tänne Lapinjärvelle. Mut joku isoveljen kaveri kävi sivarin ja kerto, et tääl on jotain vakisivareita.”

”Kavereilta, jotka on ollu aiemmin täällä.”

Osa kohderyhmäläisistä kertoi, että legioonaan jääminen oli pikemminkin sattumaa kuin tietoinen valinta. Litteroinnin perusteella huomasimme saman asian. Lähes jokainen sattumalta legioonaan jääneistä nuorista miehistä kertoi alkaneensa etsiä ulkopuolista palveluspaikkaa aivan liian myöhään. He alkoivat etsiä palveluspaikkaa vasta aloitettuaan siviilipalveluksen. Muutama legioonalaisista oli yrittänyt etsiä palveluspaikkaa kutsukirjeen saatuaan.

Ulkopuolisen palveluspaikan saamisen vaikeus yllätti monet legioonalaisista. Yritettyään etsiä internetin kautta palveluspaikkaa legioonalaiset löysivät vanhentuneita ja harhaanjohtavia ilmoituksia. Legioonalaisten vastattua ilmoituksiin heille oli kerrottu, etteivät he ole muutama vuoteen ottaneet siviilipalvelusmiehiä suorittamaan työpalvelusta. Jotkin ilmoituksia laatineista yrityksistä eivät olleet enää olemassa.

Suurin ongelma legioonalaisten lisääntyneeseen määrään oli palveluspaikkojen riittämättömän määrä. Vaikka kaikki peruskoulutusjaksolaisista hakisivat ulkopuolista palveluspaikkaa, suurin osa heistä jäisi ilman, koska paikkoja ei yksinkertaisesti ole tarpeeksi. Legioonalaiset kertoivat, että palveluspaikka oli saatava oman paikkakunnan lähetyviltä, sillä heillä ei ollut resursseja lähteä kauemmas työpalvelukseen, vaikka halusivat. Jos palveluspaikka osallistuisi asumiskustannuksiin, legioonalaiset voisivat lähteä kauemmas suorittamaan työpalvelusta eikä niin moni jäisi Lapinjärvelle.

Toisaalta piti ottaa huomioon, että legioonalaiset olivat valikoivia ulkopuolisten työpalveluspaikkojen suhteen. Heille eivät kaikki mahdolliset työt kelvanneet, vaan jotkut halusivat vain tietyn alan töitä.

”Mä en halua mennä vaihtaa mummojen vaippoja ja suihkuttelee niitä.”

”Mä en edes hakenu vanhainkoteihin”.

Monissa työpalveluspaikoissa vaadittiin alan koulutusta tai työkokemusta, joka monilta legioonalaisilta puuttui. Joissakin palveluspaikoissa vaadittiin usean vuoden työkokemusta, jota haastatelluilla ei ollut esimerkiksi nuoren iän vuoksi. Haastattelussa nousi moneen kertaan esiin edellä mainitut puutteet, josta pystyimme päätellä syyn legioonaan jäämiseen.

Eräs legioonalaismiehistä ei saanut palveluspaikkaa henkilökohtaisista syistä. Hänen äidinkieltensä on englanti, joka oli este palveluspaikan saamiseen, vaikka hän puhui sujuvasti suomea. Muut haastateltavista eivät olleet kohdanneet mitään näin henkilökohtaista syytä palveluspaikan saamiseen. Legioonalaisten kokemia syitä palveluspaikkojen puuttumiseen:

”Ku niitä paikkoja ei oo nyt kauheesti tarjolla. Tänä ajattelin soittaa ainaski yhtee paikkaa, jos siellä nyt sattuis olemaa avoinna paikka.”

”Ite yritin kyl jo ennen koulutusjaksoo ettii muutamia paikkoja, mut asun Toijalassa nii siellä ei niit paikkoi niin paljon oo. Jos ei sit halua olla kirjastol ja tällee. Itseasias Toijalan kirjasto ei taija ottaa siviilipalvelusmiehiä. Muutamalla paikalla, josta kysyin nii kesti kuukaus vastata. Ja päättivät etteivät ota. Eivätkä he edes tienneet, että niillä on paikkoja sivareille. Sitte, ku koulutusjakso kerkes puolee väliin nii yritin ettii myös Tampereelta, mut ei sielläkää oikein ollu. Nyt oon vast alkanu hakee Helsingistä, jos ne tarjois kämpänki sieltä.”

”No ei aineskaa siel siviil. Pitäs ruveta ite jostain onkimaa. Sit mä soiton johokki numeroon, mis pitäs olla joku asiantuntija mut se ei tiä kuitenkaa yhtää mistää mitää. Kysyy vaa, et mikä on siviilipalvelus.”

Parilla legioonalaisella ei ollut mielenkiintoa hakea ulkopuolista palveluspaikkaa, minkä vuoksi he olivat jääneet suorittamaan palvelusta Lapinjärvelle kuultuaan sen olevan mahdollista. Heille ei ollut väliä missä tai miten he työpalveluksensa suorittavat. Kysyimme haastattelussa olisiko esimerkiksi ulkopuolisen työpaikan tuomalla työkokemuksella vaikutusta tulevaisuuteen. Lapinjärvellä suoritettu työpalvelus oli heille työpaikka siinä missä jokin muukin.

Legioonalaisuutta pidettiin ryhmien keskuudessa parempana vaihtoehtona kuin HSL:llä eli henkilökohtaista syytä lomaan. Heidän mielestään oli parempi olla legioonalaisena, jolloin sai päivärahaa ja palveluspäivät kuuluivat. HSL:ssä taas palveluksen suorittaminen pitkittyi.

”Kyl tos tuli harkittua, et ottaisko HSL-lomaa ja koittanu sen aikana hankkia niitä palveluspaikkoja. Mut sit kuitenkin ajattelin, että tässähän nää palveluspäivät rullaa kuitenkin eteenpäin nii jäin sitte tänne.”

Lapinjärven koulutuskeskus koettiin ympäristöltään viihtyisäksi ja miellyttäväksi. Yksi legioonalaisista kertoi haluavansa jäädä suorittamaan työpalvelusta koulutuskeskukseen henkilökohtaisista syistä. Ympäristön avulla hän pystyi unohtamaan ulkopuolisen elämänsä ja rauhoittumaan vuoden ajan. Me tulkitsimme, että tämä henkilö halusi ”paeta” ulkopuolista elämäänsä eikä hänellä tuntunut tällä hetkellä olevan syytä suorittaa työpalvelustaan ulkopuolisessa paikassa.

”Siis se on varmaa siinä, et tää Lapinjärven koulutuskeskus on todella mukava ja rentouttava paikka. Tääl on kaunista luontoa ympärillä ja täällä on rauhallinen yleistunnelma ja tääl on pääsääntöisesti hyvää porukkaa ja tollee nii kyl mä ymmärrän miks joku haluis jäädä tänne.”

”No ainaki mulla henkilökohtasesti on syynä se, että mä nyt vaa halusin tänne rauhottumaa vuodeks kivasti.”

Paikan viihtyvyys vaikutti osaltaan legioonaan jäämiseen, mutta legioonalaisten itsensä mielestä tutuus ei ollut syy siihen miksi he jäivät. Vanhat legioonalaiset ja koulutusjaksolla tutuksi tulleet kaverit sekä heidän luoma hyvä yhteishenki vaikuttivat enemmän päätökseen jäädä. Hyvän yhteishengen ja rennon ilmapiirin myötä heillä oli vapaa-aikana mahdollisuus taantua miehestä pojaksi.

”Joo täällä taantuu semmosen neljätoist vuotiaan pojan asteelle ja se on tosi vapauttavaa.”

”No periaattees siin katoais vähä toi siis ku se on jotenkin nii ku se sano rentouttavaa, että pääsee ja saa olla se pieni pyöremyrsky itsessään ja vaa tollast lievää riehumist tai mut eihän sil meinata et ei me nyt tahalaa rikota mitää tai vastaavaa, mut kyl se enemmän on, et keksitää vaa jotain uskomattoman fiksuu ja toteutetaan se.”

7.3 Peruskoulutusjaksolaisten suhtautuminen legioonalaisiin

Haastateltujen mielipiteet vanhoista legioonalaisista olivat ristiriitaisia. Ajatukset olivat sekä positiivisia että negatiivisia. Peruskoulutusjaksolaisilla, joilla oli positiivinen kuva, aikoivat melko varmasti jäädä legioonaan 11:sta kuukaudeksi. Litterointeja tutkiessamme huomasimme, että positiivisia mietteitä oli vain muutama, minkä osaksi selitti se, ettei kohderyhmässä ole kuin muutama, jotka halusivat jäädä legioonalaisiksi.

”Fiksut. Mitä nyt oon kattonu nii kaikki fiksut tänne jää.”

”Pelkästää positiivista kaikki.”

Taas heillä, joilla oli kielteinen näkemys legioonalaisia kohtaan, halusivat mahdollisimman nopeasti ulkopuoliseen työpalvelukseen, mikä ei aina kuitenkaan ollut mahdollista. Näin me tulkitsimme asian haastateltavien vastauksien perusteella.

Toisaalta negatiiviseen kuvaan ei vaikuttanut ainoastaan halu päästä pois, vaan myös se, että peruskoulutusjaksolaiset eivät tunteneet legioonalaisia. Peruskoulutusjaksolaisten ja legioonalaisten välillä oli jonkinlainen ”arvojärjestys”. Peruskoulutusjaksolaiset pitivät legioonalaisia itseään ylempiarvoisina ja legioonalaiset ajattelivat samoin.

”Siis legioonalaiset oli ainakin mulle koulutusjaksolla vähän vierasta porukkaa. Me koulutusjaksolaiset pysytellään vähä omissa jutuissamme ja legioonalaiset omissaan.”

Vanhoja legioonalaisia pidettiin omana yhteisönä, jolle osa peruskoulutusjaksolaisista ei uskaltanut edes mennä juttelemaan. Peruskoulutusjaksolaiset ajattelivat legioonalaisilla olevan omat alueensa ja porukansa, joihin heillä ei ollut lupaa mennä. Osa peruskoulutusjaksolaisista oli kuitenkin tutustunut legioonalaisiin koulutusjakson aikana, ja heidän mielipiteensä vanhoista legioonalaisista olikin muuttunut sosialisatian myötä. Tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, ettei legioonalaiset enää halunneet ulkopuoliseen palveluspaikkaan, vaan halusivat jäädä suorittamaan palvelusta yhdessä tärkeiksi tulleiden uusien sekä vanhojen legioonalaisten kanssa. Sosiaalistuminen oli pääosin tapahtunut tupakkapaikalla ja keskiviikkoisin hotelli Hanhen baarissa sekä

tiistaina ja torstaina olleissa saunavuoroissa. Tupakointia pidettiin tärkeimpänä sosiaalustumisen muotona peruskoulutusjaksolaisten ja legioonalaisten välillä sekä ylipääntensä koulutuskeskuksessa.

”Koulutusjaksolla tuli jo se jako, että tossa on noi legioonalaiset ja niille ei hirveesti mennä puhumaa ja olla me keskenää. Mut nyt taas täällä se on heittäytynyt tosinpäin, et me ollaa niitä legioonalaisia. Et me ei puhuta niille koulutusjaksolaisille ollenkaa tai mennää tonne eri pöytää istumaa.”

”Varsinki kuulostaa oudolt, mut tupakkaruudussa se ensimmäinen tollanen puhu sillain kahenkeskeinen sananvaihtelu alko. Eihän siin et jos nähtii esimerkiksi jossain kanttiinis nii eihän sinne usklatanu kehdannu enemmänki mennä puhumaa mitää, mut tupakkaruudussahan se oli ihan eri asia ja sit se siitä alko rullaamaa. Alko parantumaa ja niin pois-päin.”

”Se oli kyl paras tapa saada kavereita. Tupakointi on paras tapa saada kavereita.”

”Keskiviikon hanhi ja sit tiistain ja torstain saunavuorot ja siinä ne on.”

”Oma paikka, yhteisöllisyyttä. Kuitenki on niin pieni porukka, mikä täällä on ja eristyksissä nii sillai täällä kiintyy.”

Haastateltujen mielestä legioonalaiset olivat jo ehtineet laitostua siviilipalveluskeskukseen ja sen toimintaan. Koulutusjaksolaiset toivoivat, ettei heille käy samoin. Pitkällä aikavälillä laitostuminen johtaa siihen, että motivaatio hakea ulkopuolista palvelupaikkaa on entistä alhaisempi. Haastateltavat pitivät legioonalaisia enemmän tai vähemmän siviilipalvelukseen kyllästyneinä sekä laiskoina. He ajattilevat, ettei legioonalaisia oikeasti kiinnostanut palveluksen suorittaminen. Tämä mielikuva oli syntynyt sen perusteella, mitä he olivat nähneet ja kuulleet legioonalaisten tekvän. Oli ymmärrettävää, että legioonalaiset olivat tylsistyneitä, koska heillä ei ollut mitään ohjelmaa eikä tekemistä palvelusaikana tai sen ulkopuolella Lapinjärvellä. Voisi kuvitella, kun heillä ei ole tekemistä, niin he yhä aktiivisemmin alkaisivat etsiä ulkopuolista palvelupaikkaa. Toisaalta siviilipalveluskeskus tarjosi tutut ja turvalliset päivärutiinit

sekä teki elämisen mahdollisimman helpoksi ja rennoksi, jolloin he laitostuivat ja jäivät legioonaan koko palveluksen ajaksi.

”Laitostunut. Kovasti mainostettiin, että täällä laitostuu ihan hirveesti.”

”Siinä, ku kattelin noita kanttiinissa istukelevii kavereita, jotka näytti enemmän tai vähemmän elämäänsä kyllästyneitä. Kyl siit tuli vähä sellanen kuva, et tollanenko mustaki tulee, jos mä jään tänne?”

”Tääl saa ruokaa, tääl voi nukkuu ja siinä ne kaikki nyt oliki. Tääl ei vaa tarvi tehä yhtää mitää”

”Ja sit se helppous siinä, et sulle annetaa neljä annosta päivässä, kaks kertaa viikos sauna plus hanhi plus vähä päivärahaa ja ilmaset asumiset ja kaikki hoitaa ittesä sun puolesta. Mä epäilen, et se helppous on yks ratkaseva tekijä.”

Kaikilla ei ollut selkeää mielipidettä legioonalaisista, sillä he eivät olleet tekemisissä legioonalaisten kanssa muodostaakseen sitä. Yksiselitteisesti ei voinut sanoa, minkälaiset ihmiset halusivat legioonalaisiksi, koska ihmiset olivat erilaisia ja he jäivät legioonaan eri syistä.

”Ei sitä pysty oikee sanoo. Se on ihan laidast laittaa minkälaist porukkaa.”

Haastatellut olivat rakentaneet käsityksensä legioonalaisista peruskoulutusjaksolla oman ja muiden koulutusjaksolaisten näkemysten perusteella. Siihen ei ollut millään tavalla vaikuttanut siviilipalveluksen henkilökunta, koska koulutusjaksolla legioonalaisista ei puhuttu juuri ollenkaan.

Toisilla suhtautuminen legioonalaisiin oli hyvin kielteinen. Osittain suhtautuminen johtui legioonalaisten asiattomasta käyttäytymisestä ja puheista sekä sisäpiiri vitseistä. Luonnollisesti näin tapahtui, kun yhteisö alkoi muodostua ja aikaa vietettiin tiiviisti yhdessä pienemmässä porukassa.

”Et ne on aika narkkareita.”

”Porukka ilmoittaa aika helposti biseksuaaleiksi, jos jää legioonaa tai ainaki mitä mä oon kuullu.”

”Mä olin aika järkyttynyt, kun mä näin ne.”

”Nyt kyllä tuntuu, et ne ketkä on ollu pitkää legioonassa on sekopäitä kaikki. Tosi levotonta juttua.”

7.4 Odotukset legioonalaispalveluksesta

Kysyttäessä tuoreilta legioonalaisilta odotuksia palveluksen jatkosta, he eivät osanneet kahden päivän perusteella mainita mitään kummempaa ja osalla ei ollut mitään odotuksia. Haastatteluissa selvisi, että legioonalaiset toivoivat heidän työnsä olevan palkitsevaa. Työn tulisi palkita heitä itseään palveluksen aikana ja olla avuksi tulevaisuudessa töitä ja opiskelupaikkaa hakiessa. Heille oli tärkeää tehdä sellaista työtä, josta oli hyötyä siviilipalveluskeskukselle. He odottivat tiukempaa kuria ja sitä, että heiltä vaadittaisiin enemmän.

”En mä nyt hirveesti mitään odota. Alotin tän siviilipalveluksen suorittamisen sen takia, että olis vähän vaihtelua, et kyllähän tää nyt ihan vaihtelusta käy.”

”Mä ootan palkitsevaa työtä.”

Halusimme selvittää erikseen minkälaisia työtehtäviä legioonalaiset tulivat tekemään palveluksen aikana. Työt jakautuivat julkisivun kunnossapitoon ja itse keskuksen toiminnan ylläpitämiseen. Suurin osa haastateltavista legioonalaisista joutui pihatöihin ja siivoamaan, sillä aiemmat legioonalaiset olivat jo täyttäneet muut paikat. Sisätyöt olivat palvelusajan halutuimpia hommia. Niitä olivat esimerkiksi keittiötöitä, kanttiinin myyjä ja respan työntekijä. Ainoa työtehtävä, johon vaadittiin osaamista, oli atk-tukihenkilönä toimiminen. Se oli koko siviilipalveluskeskuksen suosituin työtehtävä, mutta valitettavasti monilla atk-aidot eivät olleet riittävät vaadittavaan työhön.

”Noo kyllä aika perus. Kyl mä epäilen, et se alkaa ihan siivouksella ja siitä sit siirretään sen mukaisesti niin se on ainaki tää meidän vastaava.”

”Hieketusta ja lumen luontii. Syksysin haravointii”.

”Kesäsin varmaan nurmikon leikkuuta.”

”Esimerkiks noi atk-äijät nii ne on käsittääkseni kaikki niin ku alunperinki lähteny sil mentaliteetillä liikkeelle, et ne jää tänne.”

Osa legioonalaisista siviilipalveluskeskuksen tarjoamat työt eivät houkuttelleet ol-
lenkaan. He yrittivät saada ajan kulumaan ja tienasivat samalla vähän rahaa. Legi-
oonalaiset tekivät kyseisiä työtehtäviä siihen asti, että saivat ulkopuolisen palveluspai-
kan. Useimmat heistä etsivät legioonalaisina ollessaan palveluspaikkaa siviilipalve-
luskeskuksen ulkopuolelta. Toiset tulivat etsimään paikkoja aktiivisemmin kuin toiset.
Muutama legioonalaisista oli jo alun perin päättänyt, että tulevat suorittamaan koko
palveluksensa Lapinjärvellä.

*”Ja saa ajan kulumaa tekemällä edes jotain ja saa rahaaki siitä. Et
tämmöset motiivit on.”*

”Kakkaraitojen putsaaminen, jes.”

*”Ehkä oottaa, et jos nyt sattuis löytää jonku mielekkään palveluspaikan
ettei tääl nyt tarvis ihan koko yhtätoista kuukautta olla.”*

”Kyl me aiotaa jossain vaihees jotain töitä hakee.”

Eniten legioonalaiset odottivat palvelukselta sosiaalista yhdessäoloa. Tärkeintä heille
oli, että saivat viettää aikaa mukavien ihmisten kanssa ja keksiä yhdessä hauskaa puu-
haa vapaa-ajalle. Yhteisöllisyys oli heille kaikki kaikessa. Legioonalaisuudessa yhtei-
söllisyys korostui entisestään pienen määrän vuoksi verrattuna esimerkiksi armeijan
suureen joukkoon.

”Hyvää seuraa ja hauskoja ihmisiä.”

”Thanaa yhteistä aikaa.”

”Se johtuu varmaan siitä, ku legioonalaisia on vähemmän ja osa on ollu pidempää. Nii on ollu vaa hirveen paljon helpompi tutustua ku koulutusjaksolla minne tuli se 150 ihmistä. Siellä oli niin paljon ihmisiä ettei tullu hirveen moneen tutustuttua. Täällä on vähemmän ihmisiä ja kokoajan tekemisissä niitten kanssa. Nii on tutustunu paljon nopeemmin lähestulkoon kaikkiin täällä oleviin.”

7.5 Legioonalaisuuden vaikutus tulevaisuuteen

Haastattelussa selvitimme legioonalaisuuden vaikutusta tulevaisuuteen. Tämä kysymys jakoi mielipiteet kahtia, hyödyiksi ja haitoiksi. Monet pitivät legioonalaisuutta hyödyttömänä tulevaisuutta ajatellen. Jotkut ajattelivat, ettei legioonasta ole hyötyä, koska he eivät olleet oppineet mitään uutta ja aika kävi usein pitkäksi. Yhä useampi pelkäsi legionan vaikuttavan ulkopuoliseen palveluspaikan saamiseen vietettyään siellä aikaa pidempään.

Monille nousi suureksi ongelmaksi se, etteivät he saaneet työkokemusta tulevaisuutta varten, mikä saattoi aiheuttaa syrjintää opiskelu – tai työpaikan saannissa. Suoritettuaan palveluksen siviilipalveluskeskuksessa legioonalaiset eivät omien sanojensa mukaan tulleet saamaan työtodistusta, toisin kuin ulkopuolisessa työpalveluspaikassa. Osa ajatteli vuoden menneen hukkaan, jos sen vietti kokonaan Lapinjärvellä. Legioonalaiset eivät kokeneet saavansa samanlaista hyötyä Lapinjärvellä suoritetusta työpalveluksesta kuin työpaikasta, joka liittyisi tulevaisuuden työ- tai opiskelupaikkaan.

”Kai siitä haittaa loppupeleissä on.”

”No ei siitä aineskaa mitää hyötyä ole.”

”Et, jos tänne vuodeks jää nii kyl se vuos aika hukkaa menee.”

”Jos tääl on riittävän kauan nii ne palveluspaikat voi olla aika nihkeessä. Et ne ei haluu ottaa sinne tai jotkut ei ota, jos ei oo ollu sitä yhtätoista kuukautta.”

”Se vähä riippuu, jos menisit semmosee työpaikkaa, joka sopis niin ku jatkossa tulevaa työpaikkaa tai koulutukseen,. Nii sillä tavalla siitä olis ehkä hyötyä, mutta ei kokonaisuuden puolesta juurikaa ole eroa.”

Heidän mielestään hyöty legioonasta jäi miltei saamatta. Hyödyllisenä legioonalaiset pitivät fyysiseen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, esimerkiksi Lapinjärvellä tuli lenkkeilyä enemmän sekä syötyä terveellisemmin ja säännöllisemmin. Lisäksi hyödylliseksi koettiin sosiaalisten kontaktien saaminen ja sosiaalisten taitojen kehittyminen. Hyödyllisenä pidettiin myös joissakin työtehtävissä opittuja taitoja esimerkiksi siivousta. Legioonalaiset ajattelivat jatkossa tekevänsä ahkerammin kotitöitä ulkopuolisessa elämässä.

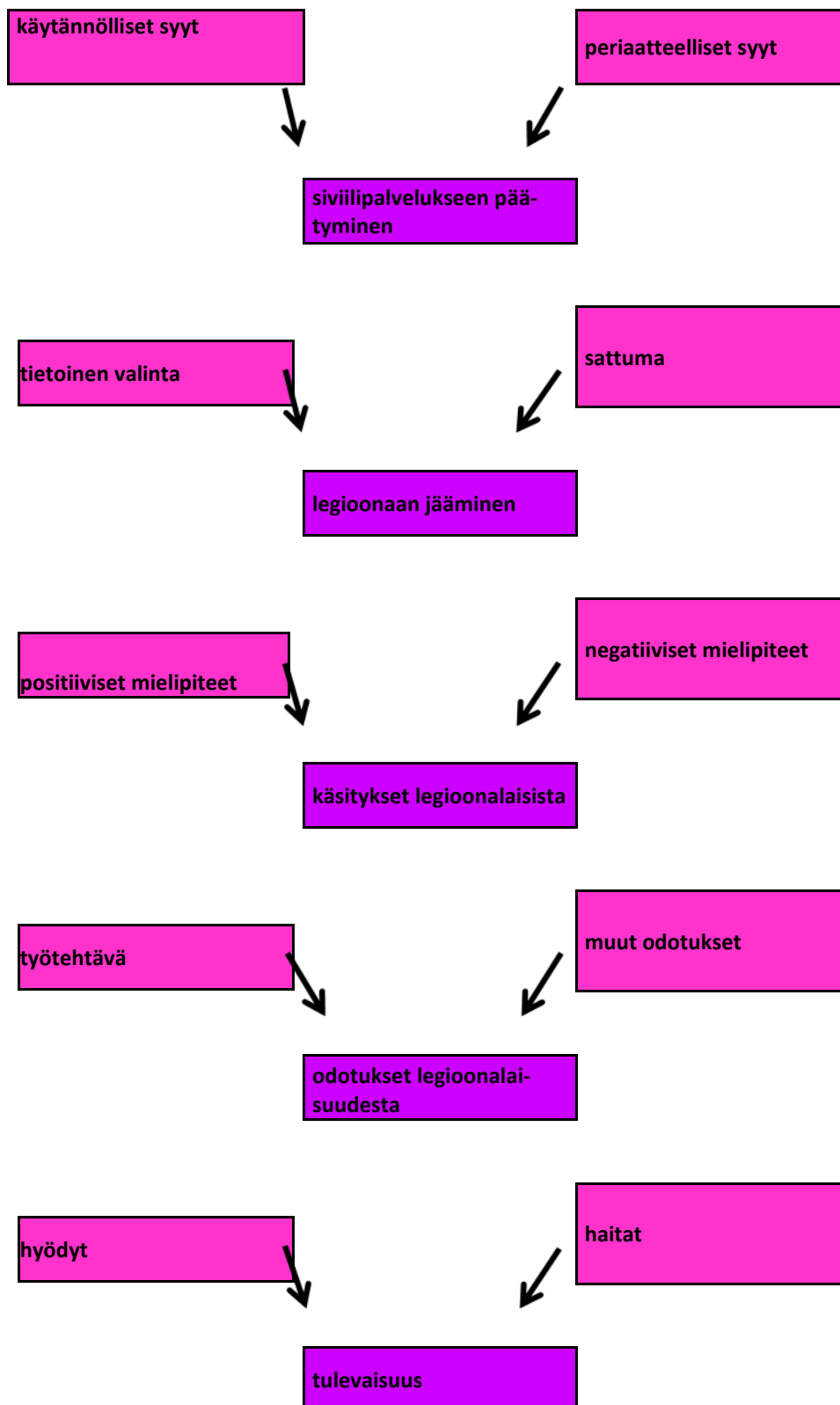
”On tässä aineski se hyöty, että täällä on tultu vähän käytyä lenkillä ja muutenki tullu vietettyä liikunnallisesti aktiivisempaa elämää ja syötyä normaalia paremmin.”

”Ehkä sitte, ku pääsee kotiin nii tulee ehkä vähä ahkerammin tartuttua siistimään paikkoja. Mut en usko et mitää kovin kummosta muutosta tulee tapahtumaa normaalissa elämässä.”

”Todennäkösesti, koska mä en oo aineskaa ikinä siivonnu. Nyt mä siivoon.”

8 TULOSTEN ANALYYSI

Suurin syy legioonalaisten määrän kasvuun on ulkopuolisten paikkojen vähyyys verrattuna siviilipalvelusmiesten määrään. Litteroinneista selvisi, että paikkoja aletaan etsiä vasta vähän ennen palveluksen alkua tai jo palveluksen alkaessa, mikä on aivan liian myöhäistä. Pieni osa saa paikan ennen peruskoulutusjakson loppumista, jos etsimisen aloittaa vasta Lapinjärvellä. Siviilipalveluskeskuksen pitäisi kehittää tiedottamista ulkopuolisten palvelupaikkojen hakemisesta riittävän ajoissa, jotta mahdollisimman moni löytäisi ulkopuolisen työpalvelupaikan.

Kuva 1. Tulosten ryhmittely

Palveluspaikkojen hakemista vaikeuttaa entisestään internet-sivujen päivittämättömyys ja vanhoiksi menneet hakemukset. Siviilipalvelusmiesten ottaessa yhteyttä joihinkin työpaikkoihin heille selviää, ettei kyseinen paikka ole vuosiin ottanut siviilipalvelusmiehiä töihin. Työpaikkojen vähydestä huolimatta osalle siviilipalvelusmiehistä ei mikä tahansa palveluspaikka kelpaa, vaan he haluavat vain joihinkin tiettyihin paikkoihin. Useimmat legioonalaisista kaipaisivat henkilökunnalta apua paikan hakemisessa, koska joillekin tämä voi olla ensimmäinen työnhaku. Voi kuitenkin olla, että kaikki eivät viitsi hakea työpaikkaa avusta huolimatta. Passiivisuus on yksi syy legioonalaisten suureen määrään.

Osalla syyt legioonaan jäämiseen ovat periaatteellisia, esimerkiksi he eivät halua tehdä työtä valtiolle vaan haluavat olla hyödyksi siviilipalveluskeskukselle, ja he ovat ehdottomia tämän suhteen. Muutama on alun perin päättänyt jäädä henkilökohtaisten syiden vuoksi legioonaan. Nämä edellä mainitut henkilöt jäävät suorittamaan koko työpalveluksensa Lapinjärven koulutuskeskukseen.

Sosialisaatio on myös yksi tärkeimmistä syistä legioonaan jäämiseen. Sosiaalistuminen alkaa heti peruskoulutusjaksolla ja voimistuu entisestään legioonaan siirryttäessä. Legioonassa yhteishenki paranee ja yhteisöllisyys voimistuu, koska porukka on huomattavasti pienempi osan lähtiessä ulkopuoliseen palveluspaikkaan. Jäämispäätökseen vaikuttavat sekä koulutusjaksolla tulleet kaverit että vanhemmat tutut legioonalaiset. Yhteisöllisyyden takia legioonalaiset siirtävät työpaikan etsimistä myöhemmäksi, sillä he eivät halua lähteä pois ja luopua kavereistaan. Hiljalleen legioonalaiset voivat alkaa syrjäytyä arkielämästä.

Esille on noussut myös ympäristön vaikutus legioonaan jäämisen syyksi. Lapinjärveä pidetään miellyttävänä ja rentouttavana ympäristönä, jossa voi unohtaa ulkopuolisen elämänsä. Ympäristö on vaikuttanut positiivisesti sekä fyysiseen että psyykkiseen hyvinvointiin. Ympäröivä luonto on esimerkiksi tarjonnut mahdollisuuden lenkkeilyyn. Toisaalta jotkut haluavat koulutuskeskuksesta pois, koska eivät pidä sen syrjäisestä sijainnista ja siitä, ettei lähellä ole mitään kauppoja tai paikkoja, joissa voisi viettää vapaa-aikaa. Legioonalaiset ovat kertoneet viihtyvänsä Lapinjärvellä, koska pääsevät keskuksessa helpolla. Mitään ei oikein tarvitse tehdä ja ruuan saa valmiina. Ulkopuolisessa elämässä työskennellessä tarvitsisi huolehtia monista asioista työn teon ohella. Siviilipalveluskeskuksen tarjoamat työtehtävät koetaan huomattavasti helpommiksi

kuin ulkopuoliset työtehtävät. Legioonalaisten työntekoa ei juurikaan valvota, joten esimerkiksi taukoja voidaan pitää useammin.

Siviilipalveluskeskuksen henkilökunta sekä legioonalaiset pitävät parempana vaihtoehtona jäädä suorittamaan palvelusta Lapinjärvelle kuin ottaa HSL:llä eli henkilökohtaista syytä lomaan. Palveluspäivien kuluminen ja päivärahan saaminen houkuttelevat enemmän kuin kotiin palaaminen. Legioonalaisten mukaan henkilökunta ei ole puhunut legioonalaisvaihtoehdosta juuri ollenkaan, vaan tieto on tullut heille jostain muualta. Henkilökunta on vahvasti sitä mieltä, että legioonaan ei pidä jäädä jo yli suuren määrän vuoksi. Ei ole vain yhtä syytä, miksi legioonaan jäädään, vaan edellä mainitut syyt voivat yhdessä vaikuttaa päätökseen.

9 POHDINTA

Tuloksista selvisi, että suurin syy siihen, miksi legioonalaiset päätyvät siviilipalvelukseen armeijan sijasta on se, etteivät he halua oppia käyttämään aseita tai tappamaan ketään. Osa legioonalaisista oli kuitenkin ollut armeijassa muutaman päivän, mutta esimerkiksi edellä mainitun syyn vuoksi siirtyivät siviilipalvelukseen. Haastateltavat eivät pidä armeijaa tärkeänä isänmaata ajatellen. Legioonalaisten mielestä armeijassa ei opeteta isänmaan puolustamista, vaan tappamista. Armeijan asekoulutusta ei voi verrata tappamiseen. Esimerkiksi sodan tullessa asepalveluksen suorittaneet puolustaisivat maatamme. Silloin monet luultavasti ajattelisivat, että onneksi on ihmisiä, jotka osaavat käyttää aseita.

Yksi haastateltavista kertoi olleensa aseettomassa palveluksessa kymmenen päivää. Tämän jälkeen hän lopetti palveluksen, koska hänellä ei ollut mitään tekemistä ja ei kokenut olevansa hyödyksi. Voisiko yhtäläillä huomioida aseettomanpalveluksen suorittavat henkilöt ja suunnitella heille ohjelmaa asekoulutuksen ajaksi. Ohjelma voisi, esimerkiksi sisältää erilaisia liikuntalajeja ja luentoja tulevaisuutta ajatellen. Emme tietenkään voi olla varmoja, että mitä aseetonpalvelus pitää sisällään, koska meillä oli vain yhden haastateltavan kokemuksia asiasta.

Yksi suurimmista syistä siviilipalveluksen valintaan oli auktoriteettikammo. Legioonalaiset eivät pidä ajatuksesta, että heitä esimerkiksi käsketään toimia tietyllä tavalla tietyssä tilanteessa juuri sillä hetkellä. Näiden vastauksien pohjalta aloimme pohtia, onko legioonalaisilla ollut jo aiemmin auktoriteettiongelmia esimerkiksi koulussa

opettajien kanssa vai onko auktoriteettikammo tullut vasta armeijaan astuttaessa. Mietimme myös vaikuttiko auktoriteettikammo legioonaan jäämiseen. Suorittaessaan työpalvelustaan siviilipalveluskeskuksessa auktoriteettia ei oikeastaan ole ja taukoja pidetään miten halutaan, kun taas ulkopuolisessa palveluspaikassa työskentely on ns. ”tarkempaa”. Työvuoro kestää tietyn aikaa ja taukoja on tietty määrä. Itse ei voi päättää, miten asiat hoitaa. Jos käyttäytyy sopimattomasti, työsuhde päättyy.

Haastattelujen avulla halusimme selvittää kuinka tietoinen valinta legioonalaisuus oli. Haastateltavista ainoastaan kaksi kertoi päättäneensä jo aiemmin jäädä suorittamaan koko työpalveluksensa Lapinjärvelle. Muille haastateltaville legioonaan jääminen oli sattumaa. Työpalveluspaikkoja alettiin etsiä aivan liian myöhään, jonka vuoksi monet paikat olivat jo menneet ja paikka jäi saamatta. Monet legioonalaisista eivät tieneet kuinka aikaisin työpaikkaa tulisi alkaa etsiä. Tällä hetkellä kutsukirjeessä kehoitetaan aloittaa paikan etsiminen jo ennen palvelukseen saapumista, mutta legioonalaiset kokivat, ettei tämä ole riittävä informaatio, koska osalta se jäi täysin huomaamatta ja osa ei ottanut kehotusta vakavasti. Siviilipalveluskeskus voisikin lähettää useamman kirjeen, jossa kehoitettaisiin aloittamaan paikan etsiminen hyvissä ajoin paikkojen vähyyden vuoksi. Jos ulkopuolista palveluspaikkaa ei ole siviilipalveluksen alkaessa, mielestämme henkilökunta voisi heti kysyä keneltä paikka puuttuu ja auttaa paikan saamisessa. Ulkopuolisentyöpalveluspaikan saamista vaikeuttaa entisestään vanhat ilmoitukset. Työnantajien tulisi huolehtia, että ilmoitukset olisivat ajan tasalla.

Vastauksista selvisi myös etteivät legioonalaiset etsi välttämättä ulkopuolista palveluspaikkaa kovin aktiivisesti, koska viihtyvät Lapinjärven koulutuskeskuksessa. Legioonalaiset turtuvat koulutuskeskuksen toimintaan, heidän on helppo olla siellä. Tämä saa heidät passiivisiksi eivätkä he halua pois siviilipalveluskeskuksesta. Siviilipalveluskeskuksen tulisikin kehittää toimintaansa. Legioonalaisilta voisi esimerkiksi vaatia enemmän. Legioonalaisille voisi myös laatia tiukemmat säännöt. Auktoriteetti edesauttaisi siihen, että legioonalaiset hakisivat aktiivisemmin ulkopuolista palveluspaikkaa, sillä tällöin he eivät enää viihtyisi koulutuskeskuksessa kuten ennen.

Kysyessämme haastateltavien odotuksia legioonalaispalveluksesta he eivät oikeastaan osanneet vastata tähän, koska olivat vain muutama päivä sitten siirtyneet legioonalaisiksi. Poikkeuksena oli yksi haastattelukerta, jolloin haastateltavat olivat olleet legioonalaisina viikon ajan. Viikon aikana heille ei kuitenkaan ollut muodostunut yhtään

sen erilaisempia odotuksia kuin muutaman päivän olleille. Päälimmäisenä esiin nousi, että legioonalaiset haluavat päästä tekemään jotakin, jottei aika kävisi pitkäksi. Vaikka legioonalaiset olivat melko valikoivia ulkopuolisten palveluspaikkojen suhteen, niin legioonassa heille kelpaa melkein mikä tahansa työ. Legioonalaiset kuitenkin toivoivat työn olevan hyödyllistä siviilipalveluskeskusta ja itseään kohtaan. Hyödyllisyyden lisäksi legioonalaiset toivoivat tiukempia sääntöjä henkilökunnalta. Mielestämme siviilipalveluskeskuksen tulisi kehittää legioonalaisten työmahdollisuuksia siten, että se hyödyttäisi heitä tulevaisuudessa sekä vaatia heiltä enemmän, mikäli he edelleen jäävät suorittamaan palveluksen siviilipalveluskeskukseen. Legioonalaisia huolestuttaa juuri se, että kuinka he tulevat jatkossa saamaan työpaikkaa tulevaisuudessa, kun he eivät palvelusaikana saa kunnollista työkokemusta ulkopuolisesta palveluspaikasta. Legioonalaiset voivat syrjäytyä työelämästä myös sen vuoksi etteivät viitsi etsiä työtä myöhemmässä vaiheessa elämäänsä, koska eivät ole legioonalaisaikana tai ennen sitäkään nähneet vaivaa työpaikan saamiseen. Legioonalaiset toivoivatkin saavansa työkokemusta, josta voisi mahdollisesti olla apua tulevan opiskelu- tai työpaikan suhteen. Siviilipalveluskeskus voisi myös kirjoittaa legioonalaisille työtodistukset suoritettusta työpalveluksesta.

Haastatteluissa selvisi, että siviilipalveluskeskuksessa legioonalaiset ovat alkaneet syödä hieman terveellisemmin ja säännöllisemmin kuin ulkopuolisessa elämässä. Joillekin legioonalaisista liikunta merkitsee enemmän kuin toisille. Osa legioonalaisista ei taas liiku juuri ollenkaan siviilipalveluskeskuksessa. Näin arvelimme asian olevan jo ennen haastatteluja ja tulosten pohjalta asia varmistui.

Nämä edellä mainitut tekijät osaltaan vaikuttavat siihen, miksi legioonalaiset jäävät suorittamaan työpalvelusta siviilipalveluskeskukseen. Jos mahdollisesti opinnäyte-työssämme esiintyviä syitä ja ongelmia poistettaisiin, niin legioonalaisten määrä voitaisiin saada vähenemään. Mikäli legioonalaisten määrä saataisiin niin pieneksi, ettei heitä käytännössä enää olisi, voitaisiin käytännössä miettiä siviilipalveluskeskuksen toimintaa. Poistettaessa legioonalaiset esiin nousee kysymys kuka koulutuskeskuksen toimintaa enää pyörittäisi. Olisiko siviilipalveluskeskuksella varaa palkata ulkopuolisia työntekijöitä legioonalaisten tilalle? Tällä hetkellä siviilipalveluskeskus vain hyötyy heistä työvoimana. Pitkällä tähtäimellä legioonalaisista hyötyy myös valtio, sillä legioonalaisille ei tarvitse maksaa kuin vain päivärahaa, joka on huomattavasti pienempi kuin verrattuna ulkopuolisten työntekijöiden palkkaan.

Opinnäytetyömme aihe on rajattu, jonka vuoksi työmme käsittelee ainoastaan legioonalaisia. Tuloksia ei voi yleistää, koska legioonalaisia on niin vähän ja Suomessa on vain yksi siviilipalveluskeskus. Jos siviilipalveluskeskus toteuttaisi kehitysehdotuksiamme tai edes osan niistä, niin seuraavassa tutkimuksessa voisi esimerkiksi tutkia ovatko ne toteutuneet.

Pohdimme kuinka esimerkiksi sosialisatiota voitaisiin hyödyntää sairaanhoitajan työssä. Hoitotyössä on tärkeää, että eri ammattiryhmien välillä tapahtuu sosialisatiota, jotta yhteistyö sujuisi ongelmitta ja potilas saisi parasta mahdollista hoitoa. Toisaalta sosialisatio on tärkeää hoitajan henkisen hyvinvoinnin kannalta. Sairaanhoitajan tulisi huomioida sosialisatiion merkitys työssään. Potilaiden välistä sosialisatiota tapahtuu esimerkiksi vertaistuen avulla. Vertaistukea pidetään tärkeänä hoitomuotona. Haastatteluissa jouduimme harjoittelemaan myös ryhmän ohjausta, josta on paljon hyötyä tulevaisuudessa. Monissa työpaikoissa sairaanhoitajat työskentelevätkin erilaisten ryhmien ohjaajina.

10 LUOTETTAVUUS

Useissa metodikirjoissa on oltu huolestuneita kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuudesta. Joitakin syitä huoleen on, esimerkiksi tutkimuskirjallisuudessa varoitetaan ”holistisesta harhaluulosta” tai virhepäätelmästä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkija on tutkimusprosessin kuluessa niin vakuuttunut johtopäätöksensä oikeudellisuudesta ja siitä, että hänen muodostamansa malli kuvaa todellisuutta, ettei huomaa asian välttämättä olevan niin. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 159.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseksi ei ole luotu yhtä selviä kriteereitä kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Sen aineisto ei yritä olla edustava otos perusjoukosta, ja samassa tutkimuksessa voidaan käyttää hyväksi useita eri aineistoja. Tällaisessa tutkimuksessa tehty tulkinta on tutkijan oma persoonallinen näkemys, jossa on mukana tutkijan tunteet ja intuitiot. Tämän vuoksi tulkinta ei ole toistettavissa eikä siirrettävissä toiseen kontekstiin. Yleiset arviointikriteerit puuttuvat. Joitakin kriteerejä voidaan kuitenkin käyttää, minkä avulla laadullista tutkimusta on mahdollista arvioida. Tällöin arvioidaan tutkimuksen aineiston keräämistä, aineiston analysointia ja tutkimuksen raportointia. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 215–216.)

Yleisiä kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin kriteerejä ovat uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. Uskottavuus edellyttää, että tulokset on kuvattu niin selkeästi, että lukija ymmärtää, miten analyysi on tehty ja mitkä ovat tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. Toisaalta tarkastellaan analyysiprosessia ja toisaalta tulosten validiteettia. Uskottavuus kuvaa myös sitä, miten hyvin tutkijan tekemät luokitukset tai kategoriat kattavat koko aineiston. Siirrettävyys edellyttää huolellista tutkimusympäristön kuvausta, osallistujien valinnan ja taustojen selvittämistä sekä aineistojen keruun ja analyysin tarkkaa kuvausta. Tämä on tarpeen, jotta toinen tutkija voi halutessaan seurata prosessia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen raporteissa esitetään usein suoria lainauksia esimerkiksi haastatteluteksteistä. Tällä pyritään varmistamaan tutkimuksen luotettavuus ja antaa lukijalle mahdollisuus pohtia aineiston keruun etenemistä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 262.)

Reliaabelius tarkoittaa tutkimuksessa mittaustulosten toistettavuutta. Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tutkimuksia. (Edellä mainittu 2007, 226.) Sillä tarkoitetaan sitä, että tutkittaessa samaa henkilöä saadaan kahdella tutkimuskerralla sama tulos. Tulos on reliaabeli, jos kaksi arvioitsijaa päätyy samaan tulokseen. Kolmas tapa ymmärtää reliaabelius on, että kahdella rinnakkaisella tutkimusmenetelmällä saadaan tässäkin tapauksessa sama tulos. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 186.)

Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226) Jos yhdestä tutkimuskerrasta pystytään ennustamaan myöhempien tutkimuskertojen tulos, niin puhutaan ennustevalidiudesta. Rakennevalidius tarkoittaa sitä, että käytetäänkö tutkimuksessa käsitteitä, jotka liittyvät tutkimusaiheeseen (Hirsjärvi & Hurme 2000, 186- 187.)

Toteutimme kaikki kolme haastattelua samassa tilassa erillään itse päärakennuksesta. Tila oli rauhallinen, eikä ulkopuolisilla ollut mahdollisuutta häiritä haastattelua. Kohderyhmää ei valittu etukäteen, vaan haastatteluun osallistuivat kyseisenä ajankohtana paikalla olleet legioonalaiset. Haastatteluun osallistuminen oli legioonalaisille täysin vapaaehtoista. Ennen haastattelua jokainen heistä vielä allekirjoitti suostumuslomakkeen. Haastateltavat ovat pysyneet täysin anonyymeina tutkimuksen aikana. Heidän

nimensä, ikänsä tai asuinpaikkansa ei tule esille tutkimuksessa. Näin ollen haastateltavien henkilöllisyys ei selviä työstämme.

Luotettavuuden varmistamiseksi olemme nauhoittaneet kaikki haastattelut ja litteroineet nämä. Tämän jälkeen olemme poistaneet nauhoitukset ja huolehtineet, etteivät litterointien materiaalit joudu ulkopuolisten käsiin. Emme voi olla täysin varmoja, että haastateltavat ovat puhuneet totta, toisaalta aineisto on melko suppea, koska haastateltavia oli vain 20 henkilöä. Luotettavuudesta kertoo se, että kaikissa kolmessa haastattelussa on noussut esiin täysin samoja asioita, vaikka haastateltavat ovat olleet eri henkilöitä jokaisella kerralla. Haastattelut on suoritettu eri kuukausina, joten eri aikaan haastatellut legioonalaiset eivät ole voineet keskustella haastattelun yksityiskohdista. Myöskään samalla haastattelukerralla eri ryhmissä olleet eivät ehtineet keskustella haastattelusta, koska haastattelut suoritettiin aivan peräkkäin.

Itse työssämme luotettavuudesta kertoo se, että olemme kuvanneet tulokset selkeästi ja kertoneet miten olemme tehneet sisällönanalyysin. Olemme myös käyttäneet työssämme suoria lainauksia haastatteluista, jotka omalta osaltaan kertovat tulosten luotettavuudesta.

11 LÄHDEKRITIIKKI

Olemme käyttäneet työssämme monipuolisesti lähteitä esimerkiksi kirjoja, internetlähteitä, lehtiä, väitöskirjoja, pro graduja ja muita tutkimuksia. Opinnäytetyömme aiheesta ei ole aiempaa tutkittua tietoa, mikä on tehnyt lähteiden etsimisestä haastavaa.

Olemme käyttäneet joitakin vanhoja kirjallisuuslähteitä, koska tuoreempia versioita ei ole olemassa. Pääasiassa olemme pyrkineet kuitenkin käyttämään mahdollisimman tuoreita lähteitä. Joissakin käyttämissämme lähteissä toistuvat samat kirjoittajat, mikä lisää työmme luotettavuutta. Samojen kirjoittajien lähteissä nousee esille samat asiat, jonka vuoksi meidän oli helppo poimia oleelliset asiat. Käyttämämme tutkimukset ovat objektiivisia. Tutkimuksista olemme tehneet erillisen taulukon (liite 2), josta näkee tutkimuksen nimen ja tekijän lisäksi tutkimusmenetelmän sekä osan tuloksista. Lähteistämme myös löytyy pari englanninkielistä lähdetä.

LÄHTEET

Allard, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiön laakapaino.

Appelqvist-Schmidlechner, K., Henriksson, M., Parkkola, K., Stengård, E. & Upanne, M. 2008 a. Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen. Varusmies-siviilipalveluksen ulkopuolelle jääneiden miesten elämäntilanne ja psykososiaalinen hyvinvointi. Tutkimushanke. Helsinki: Valopaino Oy.

Appelqvist-Schmidlechner, K., Henriksson, M., Parkkola, K., Stengård, E. & Upanne, M. 2008 b. Varusmies- tai siviilipalveluksen keskeyttäneet miehet voivat huonosti. Suomen Lääkärilehti 49/2009, s. 4263 - 4264, 4267.

Courtenay, W. 2000. Constructions of masculinity and their influence on men`s well-being: a theory of gender and health. *Social science & Medicine* 50/2000, s. 1385 - 1387.

Ehrling, L., Haapalainen, S., Isolauri, J., Kaivosoja, M., Kalland, M., Karlsson, L., Laakso, J., Lounamaa, R., Melartin, T., Merikanto, T., Paloniemi, A., Pietikäinen, M., Pylkkänen, K. Virtanen, V. & Wrede, G. 2010. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous.

Fyysinen hyvinvointi. Päivitetty 6.6.2009. Hoitonetti. Saatavissa: http://www.hoitonetti.fi/hoitokategoriat/fyysinen_hyvinvointi/. [Viitattu 24.5.2011].

Hakala, T. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.

Heikkilä, M. & Karjalainen, J. 2000. Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Heikkilä, M. & Vähätalo, K. 1994. Huono-osaisuus ja hyvinvointivaltion muutos. Tampere: Tammer-Paino.

Helakorpi, S. 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakouluissa. Opettajakorkeakoulun julkaisuja. Hämeenlinna.

Helkiö, M. 2002. Matkalla aikuiseksi nuorten ajatuksia aikuisuudesta ja aikuisten elämästä. Pro gradu - tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Hirsjärvi, S. & Hurme H. 2000. Tutkimushaastattelu teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Hulkko, A. & Romo, J. Ensi ja turvakotien liitto Ry. Miehet ja syrjäytyminen - hanke. Saatavissa: http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/violavakivallasta_vapaaksi_ry/hankkeet/evvk_miehet_ja_syrjaytyminen/. [Viitattu 31.5.2011]

Impinen, A., Kumpula, H., Lounamaa, A., Lunetta, P. & Paavola, M. 2006. Nuorten miesten tapaturmat ja väkivalta. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä. Helsinki: Yliopistopaino.

Kankkunen, P & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.

Karvonen, S., Moisio, P. & Vaarama, M. 2010. Suomalaisten hyvinvointi. Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos.

Karvonen, S. 2006. Onko sukupuolella väliä? Hyvinvointi, terveys, pojat ja tytöt. Nuorten elinolot –vuosikirja. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Kautonen, S. 2003. Ammatillisen koulutuksen aulaturistit. Supra-projektin mahdollisuudet nuoren identiteettityön suuntaamisessa. Pro gradu - tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Kestilä, L. 2008. Pathways to health determinants of health, health behaviour and healthine qualities in early adulthood. Academic dissertation. University of Helsinki.

Kokko, K. & Korkalainen, A. 2008. Psykologinen näkökulma aikuisiän hyvinvointiin ja siihen kytkeytyviin tekijöihin. *Psykologia* 4/2008, s. 261 - 263.

Kulvinen, V-M. 1998. Mannerheimin lastensuojeluliitto Nuorisosiain neuvottelukunta nro. 6. Lasten ja nuorten syrjäytymistä koskevan tutkimuksen mahdollisuudet. Helsinki.

Kuorelahti, M. & Viitanen, R. 1999. Holtittomasta hortoilusta hallittuun harhailuun. Nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. Mannerheimin Lastensuojeluliitto Nuorisosiain neuvottelukunta. NUORAn julkaisuja nro 14.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. 2010. Kymenlaakso nuorten asialla. Mediatiedote. Päivitetty 28.9.2010. Saatavissa:

http://nitro.kyamk.fi/Ajankohtaista/Mediatiedotteet/?news_id=486&start=0. [Viitattu 20.5.2010].

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede Vol. 11, no 1/-99, s. 3 - 11.

Laitinen, J. 2010. Siviilipalveluksen keskeyttävät suuressa syrjäytymisvaarassa. Uutiset 1.2.2010. Päivitetty 2.2.2010. Saatavissa:

http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2010/02/siviilipalveluksen_keskeyttavat_suuressa_syrjailytymisvaarassa_1403173.html. [Viitattu 20.5.2011].

Lapinjärven koulutuskeskus. 2011. Siviilipalveluskeskus. Saatavissa:

<http://www.sivarikeskus.fi/yleista.php#yleista>. [Viitattu 12.6.2011].

Lähdeniemi, M. 2011. Armeija voi tarjota toisen mahdollisuuden. Ruotuväki-lehti 9/2011, s. 3.

Lämsä, A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Kasvatustieteiden tiedekunta, kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto. Oulu: Yliopistopaino.

Lönnqvist, J. 2005. Mielenterveyden ongelmat. Suomalaisten terveys. Artikkelit

18.7.2005. Terveyskirjasto, Duodecim. Saatavissa:

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=suo00028. [Viitattu 25.5.2011].

- Löppönen, M. 1997. Nuorten omaura- projekti- poikkihallinnollinen koulukokeilu. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Marski, J. 1996. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia 1995: uhat, mahdollisuudet ja uudet haasteet. Kansaneläkelaitos Sosiaali- ja terveysalan tutkimuksia. Helsinki: Haakapaino Oy.
- Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai hallintaa. Nuoren aikuisen elämän haasteet. Kuopio.
- Marttinen, E. & Salmela- Aro, K. 2010. Nuorten henkilökohtaisten projektien profiilit ja subjektiivinen hyvinvointi. *Psykologia* 05-06/2010, s. 413-414.
- Muu fyysinen hyvinvointi. 6.6.2009. Hoitonetti. Saatavissa: http://www.hoitonetti.fi/hoitokategoriat/muu_fyysinen_hyvinvointi/. [Viitattu 24.5.2011].
- Myllyniemi, S. 2010. Puolustuskannalla. Nuorisobarometri 2010.
- Ojanen, M. 2009. Hyvinvoinnin käsikirja. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Partala, A-E. 2009. Fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn yhteys ikääntyneiden hyvinvointiin Suomessa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Pirkanen, H. & Kuusela, P. (toim.) 2007. Taskutieto. Sosiaalipsykologia yksilöstä yhteiskuntaan.
- Puolustusministeriö. 2010. Suomalainen asevelvollisuus. Saatavissa: http://www.defmin.fi/files/1648/Suomalainen_asevelvollisuus_plmv2_2010.pdf. [Viitattu 4.11.2011].
- Puuronen, V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Rahkonen, O. 1994. Terveystila ja terveyskäyttäytyminen sukupuoli- ja sosiaali- luokkaerot nuorissa ikäryhmissä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ranta, M. 2010. Taloudellinen tilanne ja elämäntyytyväisyys siirtymässä aikuisuuteen. *Psykologia* 5 - 6/2010, s. 435.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. 2001. Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 – kansanterveysohjelmasta. Helsinki.

Suurpää, L. 2008. Aikuistuvat nuoret miehet jäävät hyvinvoinnin välimaastoon. *Helsingin sanomien artikkeli*. 27.9.2008. Saatavissa:

<http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Aikuistuvat+nuoret+miehet+j%C3%A4%C3%A4v%C3%A4t+hyvinvoinnin+v%C3%A4l%20maastoon/1135239775431>. [Viitattu 25.5.2011].

Suurpää, L. 2009. Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Avauksia tietämisen politiikkaan. Nuorisotutkimusverkosto verkkojulkaisusarja 27.

Suutari, M. 2002. Nuorten sosiaaliset verkostot palkkatyön marginaalissa. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Svinhufvud, K. 2007. Kokonaisvaltainen kirjoittaminen. Helsinki: Tammi.

Syvänen, T. 1999. Tuumasta tekstiksi perusopas seminaari- ja opinnäytetyön tekijälle. Sisällön analyysi sairauskertomusanalyysin välineenä. Saatavissa:

<http://www.uta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku5g.html>. [Viitattu 26.9.2011].

Talpila, M. 1997. Nuorivaalit. Nuorten käsityksiä vuoden 1995 nuorisovaaleista. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto.

Taskinen, S. 2001. ”Huono ennuste”. Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen? Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. 10/2001.

Tekes. 2010. Voi hyvin nuori. Nuorten aikuisten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Saatavissa:

http://www.tekes.fi/fi/community/Etusivu/307/Projektin_tiedot/1453?id=10035832. [Viitattu 20.5.2011].

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. 2006. Terveyttä määrittävät tekijät. Päivitetty 10.11.2006. Saatavissa: <http://groups.stakes.fi/KHS/FI/determinantit.htm>. [Viitattu 24.5.2011]

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011. Siviilipalvelus. Päivitetty 9.3.2011. Saatavissa: <http://www.tem.fi/?s=2309>. [Viitattu 12.6.2011].

Siviilipalvelus 2020 siviilipalveluksen kehittämistyöryhmän mietintö. 2011. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja konserni 9/2011.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Sosiaalistuminen legioonalaisuuteen

Lähtökohta

- Miten päädyitte siviilipalvelukseen?
- Miten olette viihtyneet siviilipalveluksessa?
- Missä määrin peruskoulutusjakso vastasi odotuksianne?
- Mitä ajattelet: pitäisikö siviilipalvelus lakkauttaa? Miksi?
- Missä määrin suhtautumisesi siviilipalvelukseen vaikuttaa omaan motivaatioosi?

Muiden suhtautuminen legioonalaisuuteen peruskoulutusjaksolla

- Milloin ensimmäisen kerran tulit tietoiseksi legioonalaista?
- Millainen mielikuva legioonalaisista silloin muodostui?
- Tutustuitko legioonalaisiin peruskoulutusjaksolla? Onko kaverisi jo mahdollisesti legioonalainen?
- Millaiset ihmiset haluavat mielestänne legioonalaiseksi?
- Millaisia tietoja olette saaneet peruskoulutusjaksolla legioonalaisuudesta?
- Mitä odotatte legioonaisuudelta? Onko teillä tarkoitus siirtyä palvelukseen muualle?

Oma suhtautuminen/ päätös

- Miten päädyitte legioonlaiseksi?
- Missä määrin halusit tai ajauduit legioonlaiseksi? Oliko teillä vaihtoehtoja?
- Missä määrin paikan tuttuus peruskoulutusjaksolta vaikutti päätökseenne?
- Kuinka paljon näit vaivaa saadaksesi ulkopuolisen palvelupaikan?
- Mitä mieltä olet siitä, että saat tai joudut jatkamaan olemista siviilipalveluskeskuksessa? Mitä tarkoittaisi jos olisit normaalissa työpalvelussa?
- Oliko peruskoulutusjaksolla jotain sellaista, mikä erityisesti vahvisti teidän päätöstä jäädä legioonlaiseksi?

Odotukset legioonalaispalveluksesta

- Mitkä ovat legioonalaisuuden parhaat puolet?
- Millainen yhteishenki teillä oli peruskoulutusjaksolla? Uskotko tilanteen olevan samanlainen työpalveluksen aikana?
- Missä tulette työskentelemään legioonalaisina?
- Millaisia työpäivänne tulevat olemaan?

Legioonalaisuus ja tulevaisuus

- Mitä hyötyä tai haittaa uskot olevan itsellenne legioonalaisuudesta?
- Uskotko oppivasi legioonalaisena uusia taitoja?
- Kuinka paljon uskot legioonalaisista olevan hyötyä siviilipalveluskeskukselle?
- Missä määrin legioonalaisena oleminen on palveluspaikka siinä missä muukin?

SUOSTUMUS TUTKIMUSHAASTATTELUUN

Suostun siihen, että siviilipalveluskeskuksessa suoritettavassa haastattelussa 29.3.2011, 27.4.2011 ja 30.5.2011 antamiani tietoja voidaan käyttää anonyymisti Voi hyvin nuori! -hankkeessa.

Lapinjärvellä

Nimen selvennys

TUTKIMUSTAULUKKO

Tutkija(t), tutkimus ja julkaisu vuosi	Aineisto ja menetelmät	Keskeiset tulokset
<p>Appelqvist-Schmidlechner, Henriksen, Parkkola, Stengård & Upanne 2008. Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen. Varusmies-siviilipalveluksen ulkopuolelle jääneiden miesten elämäntilanne ja psykososiaalinen hyvinvointi. Stakesin raportteja 18/2008. Helsinki.</p>	<p>Tutkimukseen osallistuneiden elämäntilannetta kartoitettiin siviilisäätyyn, asumiseen, kotitalouden rakenteeseen, koulutukseen ja toimeentuloon liittyvillä kysymyksillä.</p>	<p>Vuosi-ikäluokasta n. 6600 nuorta miestä koko maassa ei suorita varusmiespalvelusta. Kutsunnoissa joka kymmenes vapautetaan palveluksesta joko kokonaan tai määräajaksi, noin puolet heistä mielenterveydellisistä syistä. Sama pätee myös varusmiespalveluksen aikana.</p>
<p>Helkiö. 2002. Matkalla aikuiseksi nuorten ajatuksia aikuisuudesta aikuisten elämästä. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.</p>	<p>Tutkimusaineisto koostui keskisuomalaisen pikku kaupungin yhdeksäsluokkalaisten nuorten laatimista kirjoitelmista. Kirjoitelmia oli yhteensä 70. Tutkimusote oli kvalitatiivinen ja aineiston analyysi toteutettiin teemoittelemalla ja osaksi kvantifioimalla.</p>	<p>Tulokset osoittivat, että nuoret määrittivät aikuisuutta enimmäkseen sisäisten tekijöiden kautta. Ihminen on aikuinen, kun hän osaa ottaa vastuuta, huolehtia itsestään ja päättää omista asioistaan. Aikuisuutta on myös tietynlainen henkinen kypsyyden kypsyys.</p>

<p>Jokela, Luopa, Pietikäinen, Puusniekka & Sinkkonen. 2006. Nuorten hyvinvointi Kymenlaaksossa 2002- 2006.</p>	<p>Kouluterveyskyselyä on tehty vuodesta 1996 alkaen peruskoulun 8. ja 9. luokilla sekä lukion 2.vuosikurssilla. Vuodesta 1999 lähtien kyselyyn ovat vastanneet myös lukion 1. vuosikurssin opiskelijat. Kyselyyn on vuosina 1996–2006 osallistunut lähes 400 kuntaa ja vuosittain kyselyyn on vastannut 46 000–88 000 oppilasta. Huhtikuussa 2006 Kouluterveyskyselyyn osallistui yhteensä 148 kuntaa Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin lääneistä. Kyselyyn vastasi noin 88 000 oppilasta 431 peruskoulusta ja 228 lukiosta. Useissa kunnissa voidaan nyt seurata kymmenen vuoden aikana tapahtunutta kehitystä.</p>	<p>Tutkimuksen mukaan monissa elinoloissa on tapahtunut myönteisiä muutoksia. Peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten vanhempien tupakointi vähentynyt. Nuorten viikoittaiset käyttövarat ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Vanhemmat tiesivät aikaisempaa paremmin nuorten viikonvaihteiltojen viettopaikan. Entistä harvemmat nuoret tekivät toistuvasti rikkeitä. Yläluokkalaisten vanhempien työttömyys on vähentynyt. Yläluokkalaisilla oli vähemmän keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa kuin vuonna 2004. Fyysisen uhan kokeminen on vähentynyt lukiolaisilla vähitellen. Lukiolaisilla on tapahtunut myös yksi muutos kielteiseen suuntaan. Opiskelijoiden osuus, joilla ei ollut yhtään läheistä ystävää, on kasvanut takaisin neljän vuoden takaiselle tasolle 10 prosentista 12 prosenttiin.</p>
<p>Kautonen. 2003. Ammatillisen koulutuksen aulaturistit. Supra – projektin</p>	<p>Tutkimuksen kohdejoukko olivat peruskoulunsa lopettaneet 16-18-vuotiaat</p>	<p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Supra – projekti suuntasi nuorten</p>

<p>mahdollisuudet nuoren identiteettityön suuntaamisessa. Pro gradu- tutkielma. Jyväskylän yliopisto.</p>	<p>nuoret, jotka olivat aloittaneet opintonsa Koulutuskeskus Tavastiassa syksyllä 2001, mutta joiden opinnot olivat keskeytyneet, minkä jälkeen he olivat siirtyneet opiskelijoiksi Supra – projektiin. Tutkimukseen valittiin harkinnanvaraisesti seitsemän opiskelijaa, joiden opiskelun etenemistä seurattiin noin vuoden ajan. Tutkimusmenetelminä käytettiin teemahaastattelua ja jonkin verran myös havainnointia.</p>	<p>identiteettityötä. Opiskelijoissa voitiin erottaa kaksi erityyppistä ryhmää, joiden eroja voidaan selittää erilaisilla elämänsa ja sukupuoleen liittyvillä tekijöillä. Supra – projekti hyödytti erityisesti ammatillaa etsivien nuorten ryhmää, joiden identiteettityössä koulutus oli keskellä sijalla. Näillä opiskelijoilla oli myös opiskelua tukevat verkostot. Supra – projektin merkittäviksi elementeiksi osoittautuivat käytännölläheisesti järjestetty opiskelu, kiinteiden vuorovaikutussuhteiden mahdollistaminen ja nuoren aktivoiminen opiskeluun liittyvissä asioissa. Nuorille oli myös hyvin perustavanlaatuista hyötyä nuoriso-ohjauksesta.</p>
<p>Kestilä. 2008. Pathways to health determinants of health, health behaviour and healthine qualities in early adulthood. Academic dissertation. University of Helsinki.</p>	<p>Tutkimusaineisto on kerätty vuonna 2000- 2001. Perustui koko maata koskeviin terveyshaastatteluihin ja terveystarkastuksiin. Kohderyhmänä olivat 18-29 – vuotiaat nuoret aikuiset. Tieto koottiin terveyshaastattelun ja kyselyn avulla.</p>	<p>Lapsuuden huonot elinolot ennustavat nuoren aikuisuuden huonoa terveyttä. Lapsuuden sosiaaliset ongelmat ovat yhteydessä nuorten aikuisten huonoon koettuun terveyteen. Nuorilla aikuisilla havaittiin selviä koulutusryhmien</p>

		välisiä eroja koetussa terveydessä.
Linnakangas & Suikkanen. 2004. Varhainen puuttuminen mahdollisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2004:7. Helsinki.	Tutkimus perustuu valtakunnalliseen nuorten kuntoutuskokeiluun, jonka Kansaneläkelaitos järjesti yhdessä opetus-, nuoriso-, työvoima- sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Tutkimukseen osallistui 18 projektia eri puolilta Suomea vuosina 2001-2003. Kokeilu suunnattiin 15- 17-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsivat tukea peruskoulun suorittamisessa tai peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheessa. Tutkimus perustuu kuntoutuskokeilusta saatuihin kokemuksiin ja erityisesti kokeilun kahteen alueelliseen hankkeeseen.	Tutkimus osoittaa, että kodin ja koulun yhteistyön ohelle tarvitaan sektorien rajat ylittävää yhteistoimintaa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukemiseksi. Kuntoutuskokeilun tulokset osoittavat, että monitahoisella ja tiiviimmällä yhteistyöllä saadaan aikaan toivottuja tuloksia. Moniammatillisen yhteistyön toteuttamiseksi tarvitaan kuitenkin eri sidosryhmien toimintaa yhdistävää ohjeistusta ja yhteistyötä koordinoivaa henkilöä eri palvelujen välillä. Jatkossa keskeisenä lähtökohtana tulisi olla se, että jokaisessa kunnassa toimisi yhteistyöryhmä.
Löppönen. 1997. Nuorten omaura-projekti. Poikkihallinnollinen koulukokeilu. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.	Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselymenetelmää. Tieto on kerätty kyselylomakkeen avulla. Tämän lisäksi käytettiin osin osallistuvaa havainnointia tutkimuskohteen suhteen. Vastanneista oli miehiä 22	Tutkimuksessa nousi esiin mm. tarve opetuksen kehittämisestä uusilla malleilla. Kuopiossa nuorten koulukotisijoitusten määrä on vähentynyt kahden vuoden aikana yhdestätoista yhteen sijoitukseen. Riihimäellä

	ja naisia 10. Vastausprosentti oli 68.	nuorten tekemät rikokset olivat vähentyneet projektin alkaessa jopa 90 %.
Lämsä. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Väitöskirja. Oulun yliopisto.	Tutkimuksessa perehdytään oululaiseen syrjäytymiseen aihealuetta koskevien tilastojen ja sosiaalihuollon asiakasrekisteristä löytyvien elämäkerrallisen dokumenttiaineiston avulla. Tämä tutkimus on jatkoa Oulun kaupungille tehdylle tilaustutkimukselle.	Tuloksista selviää, että nuorten toimeentulotukiasiakkaiden joukossa oli ammattikouluttamattomien nuorten lisäksi esimerkiksi kaupallisen alan koulutuksen saaneita nuoria, joiden oli alan heikon työllisyystilanteen ja työkokemuksen puutteen vuoksi vaikea löytää työpaikkaa. Nuorten toimeentulotuen tarve oli usein jatkuva. Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden joukossa oli kuitenkin myös niitä, jotka tarvitsivat toimeentulotukea lyhyemmän aikaa, esimerkiksi opintojen tai varusmiespalveluksen päättymisen jälkeen.
Martikainen. 2006. Suomalaisien nuorten aikuisten elämään tyytyväisyyden monet kasvot. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.	Tutkimusjoukko koostuu henkilöistä, jotka osallistuivat suomalaisten nuorten elämänprosesseja koskeeseen vuonna 1984 Majaliisa Rauste von Wrightin toteuttamaan tutkimusprojektiin. Vuonna 1984 tutkimusjoukkoon kuului 398 vuonna 1968 syntyneitä	Tutkittavista lähes 90 % koki olevansa elämäänsä enimmäkseen tyytyväisiä. Kaikkein voimakkaimpia tyytyväisyyden tunteen selittäjiä olivat kuitenkin parisuhteeseen liittyvät tekijät. Toiseksi merkittävimpiä tyytyväisyyden selittäjiä olivat tä-

	<p>15–16-vuotiasta nuorta kymmeneltä eri paikkakunnalta, viidestätoista eri koulusta. Paikkakunnat ja koulut oli valittu siten, että otokseen tulleet nuoret edustivat kattavasti omaa ikäluokkaansa Suomessa. Tutkittavat täyttivät ensin kyselylomakkeen, minkä jälkeen heidät haastateltiin lomakkeen vastausten pohjalta.</p>	<p>mänhetkiseen työtilanteeseen liittyvät tekijät. Tutkittavien työhistorialla ei tämän tutkimuksen tulosten mukaan ole suoraa yhteyttä yleiseen elämään tyytyväisyyteen.</p>
<p>Määttä. 2007. Yhteinen verkosto? Tutkimus nuorten syrjäytymistä ehkäisevistä poikkialuehallinnollisista ryhmistä. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto.</p>	<p>Haastateltu seitsemää eri ryhmää, jotka koostuivat sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisista.</p> <p>Aineistolla voidaan tulkita ryhmien yhteistoiminnan vaikutuksia lasten, nuorten ja perheiden elämään vain ammattilaisten omien puheiden perusteella.</p>	<p>Tutkimus osoittaa, että poikkialuehallinnollisista ryhmistä löytyy antaumusta lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen, mutta myös turhautumista vailla suuntaa olevassa ehkäisevässä työssä.</p>
<p>Myllyniemi (toim.) 2010. Nuorisobarometri. Puolustuskannalla. Nuorisosiain neuvottelukunta, julkaisu- ja 43. Helsinki.</p>	<p>Otos tilattiin väestörekisterikeskuksesta. Perusjoukkona oli suomen-ruotsinkieliset 15- 29-vuotiaat Suomessa asuvat nuoret. Puhelinhaastatteluita tehtiin 1900. Tämän lisäksi haastateltiin 200 nuorta, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai</p>	<p>Tutkimus esittää, että vuonna 2007-2008 nuorten työllisyystilanne oli parempi kuin kuuteentoista vuoteen, mutta tämän jälkeen 20-vuotiaiden nuorten työssäkäyvien nuorten määrä alkaa vähenemään.</p>

	ruotsi.	
Rintanen. 2000. Terveys ja koulutuksellinen syrjäytyminen nuoren miehen elämäntilanteissa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.	Aineiston keruun lähtökohdaksi olivat Puolustusvoimien alkuvuodesta terveyskeskukselle toimittamat paikkakuntakohtaiset kutsunnanalaiset tarkastuslistat, joiden tiedot oli poimittu väestörekisteristä.	Tulosten perusteella on aiheellista puhua vahvasti syrjäytymisvaarassa olevasta, merkittävän suuruudesta nuorten ihmisten väestöryhmästä. Tälle ryhmälle on kasautunut runsaasti ongelmia terveyden suhteen.
Suurpää (toim.) 2009. Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Avauksia tietämisen politiikkaan. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 27.	Tutkimuksessa käytetty useita tiedonkeruusemenetelmiä, joita ovat mm. kvalitatiivinen pitkittäistutkimus, kyselylomake. Myös erilaisia tilastoja ja rekistereitä on käytetty apuna.	Erilaiset indikaattorit ja tietoon perustuva päätöksenteko ovat voimistuneet 1990-luvun puolivälistä tähän päivään saakka. Nuorten hyvinvointiseurannan kannalta elinoloihin liittyvien hyvinvointi-indikaattoreiden ohella on syytä seurata myös mielipide- ja kokemuksellista tietoa sosiaalisista siteistä kuten ystävien määrästä sekä yhteenkuuluvuuden ja luottamuksen tunteista, mutta myös nuorten tyytyväisyydestä erilaisiin palveluihin ja elämäänsä ylipäätään. Erityisesti nuorten syrjäytymisen problematiikan kannalta on tärkeää, että koulutus- ja työmarkkinoille sijoittumisen lisäksi

		si seurannassa käsitetään osallistuminen ja yhteisöllisyys laajasti ottamalla esimerkiksi harrastukset ja muu vapaa-ajan toiminta mukaan, eikä suunnata katsetta vain palvelujärjestelmien asiakkuuksien ja eri instituutioissa tapahtuvan toiminnan seurantaan.
Talpila. 1997. Nuorisovaalit. Nuorten käsityksiä v. 1995 nuorisovaaleista. Pro - gradututkielma. Jyväskylä.	Tutkimukseen haastateltiin kahden Jyväskylän lukion sekä Äänekosken ammattioppilaitoksen oppilaita. Otosta tarkastellaan esimerkinomaisesti. Tutkimusmenetelmä on puolistrukturoitu haastattelu. Kaikki haastatellut nuoret olivat osallistuneet vuoden 1995 nuorisovaaleihin. Nuoret ovat 1977 - 1980 syntyneitä.	Tutkimuksen tuloksia on mahdotonta yleistää koskemaan koko suomen nuorisoa. Tämän tutkimuksen nuorten kohdalla nuorisovaalit eivät täyttäneet niille asetettuja tehtäviä. Nuoret itse totesivat, että ajan myötä kiinnostus politiikkaa kohtaan kasvaa.